

2 september a.s. is een feestdag voor de heer J. Kranenburg, werkzaam op de montage Afsiederij Utrecht, omdat hij dan zijn indiensttreding 12½ jaar geleden gedenkt. Gefeliciteerd.

NCRV-TV-concert

De eerste TV-uitzending uit ons Ontspanningsgebouw in dit nieuwe seizoen zal worden verzorgd door het orkest van Pi Scheffer en plaatsvinden op zaterdag 8 september a.s.

Aan dit programma zullen meewerken: de Engelse zangeres Lita Roza en de Belgische componist Jos Moerenhout als dirigent.

Dit programma wordt om 15.45 uur op de beeldband opgenomen. In de avonden zal dan, uit de studio, de TV-uitzending plaatsvinden.

Belangstellenden voor deze beeldband opname moeten uiterlijk om 15.30 uur in het Ontspanningsgebouw aan de Saturnusstraat aanwezig zijn.

Voor diegenen, die gebruik wensen te maken van de H.T.M. bus (30) volgen de vertreklijden:

15.15 uur: van Hollandse Spoor naar Saturnusstraat.

16.30 of 17.00 uur: van de Saturnusstraat naar Hollandse Spoor.

Gratis toegangsbewijzen zijn wederom verkrijgbaar bij de afdeling Public Relations (toestel 522).

Public Relations.

GASTENBOEK

12 september: 50 personen van het Provinciaal Electriciteitsbedrijf in Friesland.

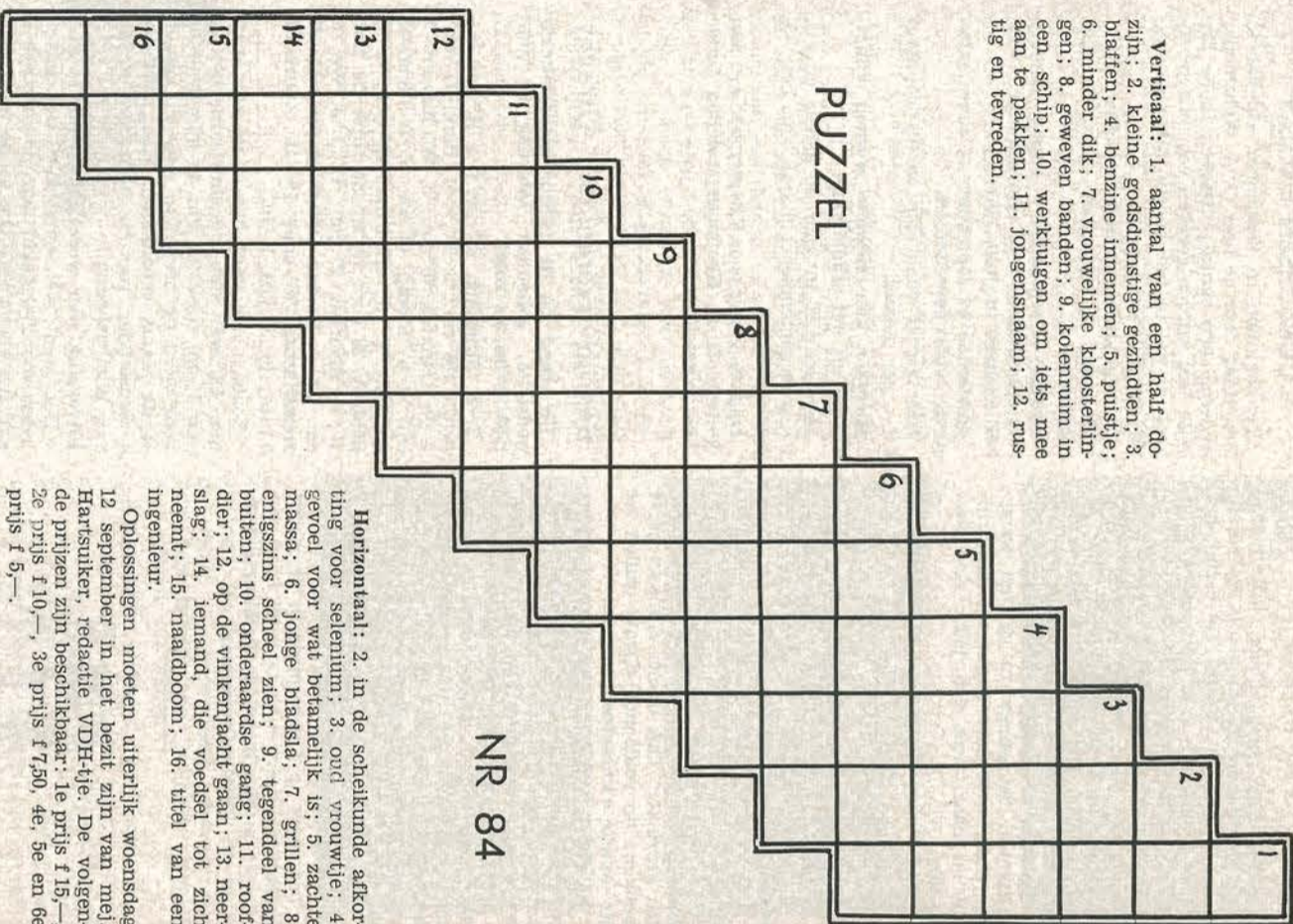
13 september: 15 officieren van de Koninklijke Landmacht.

18 september: Introductie nieuwe huis-houdelijke apparatuur.

Plan. 90 verkoopleiders en vertegenwoordigers van R.S. Stokvis & Zn. De gehele dag.

Verticaal: 1. aantal van een half dozijn; 2. kleine godsdienstige gezindten; 3. blaflaten; 4. benzine innemen; 5. pusitie; 6. minder dik; 7. vrouwelijke kloosterlingen; 8. geweven banden; 9. kolennum in een schip; 10. werktuigen om iets mee aan te pakken; 11. jongensnaam; 12. rustig en tevreden.

PUZZEL

NR 84

Horizontaal: 2. in de schelkonde afkorting voor selenium; 3. oud vrouwtje; 4. gevoel voor wat betamelijk is; 5. zachte massa; 6. jonge blaasla; 7. grillen; 8. enigszins scheel zien; 9. tegendeel van buiten; 10. onderaardse gang; 11. roofdier; 12. op de vinknjaacht gaan; 13. neerslag; 14. iemand, die voedsel tot zich neemt; 15. naaldboom; 16. titel van een ingeleur.

Oplossingen moeten uiterlijk woensdag 12 september in het bezit zijn van mei. Hartstrijker, redactie VDH-tje. De volgende prijzen zijn beschikbaar: 1e prijs f 15,—, 2e prijs f 10,—, 3e prijs f 7,50, 4e, 5e en 6e prijs f 5,—.

ONZE NIEUWE BRANDSPUIT IN ACTIE

Veel werknemers zullen donderdag 26 juli 1962 niet gauw vergeten. Het was de dag, dat in korte tijd zoveel regen naar beneden viel, dat het in onze fabrieks-vakantie wel goed weer moest zijn.

Onze gebouwen in Den Haag moesten in enkele uren tijds 36 mm regenwater verwijderen. Dit was teveel, omdat juist onze terreinen open lagen en de rotering werd hervat.

Personeel van onze huisvestingsdienst in samenwerking met enkele leden van de bedrijfsbrandweer zijn dan ook tot laat in de avond bezig geweest om het overvloedige water te lozen.

Het was de eerste maal dat onze nieuw brandspuit actief heeft deelgenomen aan het beveiligen van onze gebouwen met hun kostbare inhoud. Gelukkig niet door er water te moeten inpompen, maar door er 1000 liter water per minuut via

een zeer lange leiding naar de Broeksloot uit te pompen.

Een woord van lof voor al diegenen die, ondanks de troefische regens, hun werk in de open lucht hebben verricht. Is hier zeker op zijn plaats.

Bedrijfsbrandweer kon daardoor geheel voorkomen worden en de schade aan goederen is eveneens zeer gering.

N. W. Lagendijk.

HARTELIJK DANK!

Hierbij dank ik mede namens mijn gezin, directie, chef en personeel, waaronder de „Rakmetrans“, E.H.B.O., voor de vele bijdragen van belangstelling en de prachtige cadavus en bloemen, die mij ter gelegenheid van mijn zilveren jubileum op 28 juni j.l. ten deel zijn gevallen.

A. S. du Croix.

Centraal Ger. Magazijn. Chets, collega's en Ziektenroost, dank ik hierbij hartelijk voor de attenties en bijdragen van mededelen tijdens mijn ziekte. K. J. K. Falkenberg. Speelclubbrag.

het V.D.H.-tje

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGaan VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

LOONBIJSLAG VOOR HUURVERHOOGING

Zoals u waarschijnlijk in de dagbladen heeft gelezen heeft de regering per 1 september 1962 een huurverhoging afgekondigd.

Om te voorkomen dat deze huurverhoging een inkomensverlaging voor de werknemers zou betekenen heeft de regering tegelijkertijd een regeling afgekondigd om deze huurverhogingslast te compenseren.

Deze compensatieregeling is gedoopt met de naam huurcompensatie 1962 en alhoewel zij niet verward worden met de huurcompensatie van april 1960, die wij tot op heden kennen.

Wij zullen u hieronder in het kort de hoofdzaak uiteenzetten, zonder u te vermoelen met allerlei detailregelingen.

Door een kleine wijziging in de huurcompensatieregeling van april 1960 is het mogelijk beide huurcompensaties samen te voegen wat, dat zult u met ons eens zijn, administratief een grote vereenvoudiging betekent.

Voor wij onze verdere uiteenzetting vervolgen, merken wij op, dat ook deze gecombineerde huurcompensatie niet in de lonen mag worden verwerkt, maar uitsluitend als bijslag moet worden gehanteerd. De gecombineerde regeling luidt als volgt:

Datum van ingang

Voor uur- en weekloners 3 september 1962; voor maandloners 1 september 1962.

Voor wie geldt deze regeling?

Zij is verplicht gesteld voor:
a. alle werknemers van 23 jaar en ouder, met uitzondering van de gehuwde vrouwen;
b. hen, die jonger zijn dan 23 jaar en

de gehuwde vrouwelijke werknemers, voor zover zij kostwinner zijn in de zin van deze beschikking.
De verplichting geldt tot een jaarincome van maximaal f 13.000,—.

Toelichting:

Kostwinner zijn zij, die kunnen aanspreken op een gedeelte of meer van het gezinsinkomen inbrengen.

Gehuwde mannelijke werknemers, die jonger zijn dan 23 jaar, worden beschouwd als kostwinner.

Zij, die tot op heden op basis van de huurcompensatie-regeling april 1960 als kostwinner te boek staan, vallen als zodanig automatisch onder deze nieuwe regeling.

Aan hen, die meer dan f 13.000,— per jaar verdienen, mag de compensatie gegeven worden; een verplichting is dit niet. De directe heeft besloten ook aan hen die meer dan f 13.000,— per jaar verdienen de compensatie toe te kennen.

Hoe groot is de compensatie?

De compensatie bedraagt 4% van het in geld genoten loon, met een minimum van f 6,25 per week of f 27,10 per maand. Voor Sneek, dat in een lagere gemeenteklasse valt dan Den Haag en Utrecht zijn de compensaties per week minimaal f 5,75 en per maand f 24,95.

Dit betekent dat gewerkt kan worden met het volgende schema:

Uur- en weekloners Den Haag en Utrecht:

Bij een inkomen tot en met f 156,25 per week is de compensatie f 6,25 per week. Bij een inkomen boven f 156,25 per week is de compensatie 4% van het weekinkomen.

Uur- en weekloners Sneek:

Bij een inkomen tot en met f 156,25 per week is de compensatie f 6,25 per week. Bij een inkomen boven f 156,25 per week is de compensatie 4% van het weekinkomen.

H. J. OTTERLOO JUBILEERDE

De heer Otterloo, die 1 september j.l. 25 jaar bij ons in dienst was, werd donderdag 30 augustus in de kammer van de Kassenfabriek in aanwezigheid van zijn familie door het gebied van de verspanende

gebied van de verspanende bewerking en het gereedschap maken een kennis eigen gemaakt die regelmatig in ons bedrijf zijn vruchten afwerpt.

Hierna werd de jubilaris toegesproken door de heer Messing, Gereedschapmakerij, de heer Schrevel, Personeelszaken en de heer De Gruyter.

Door de heer Warmerdam werd het cadeau namens de Gereedschapmakerij, de Bedrijfschool en vrienden en collega's buiten deze aldelingen aangeboden: een jubiloestofzuiger.

De jubilaris dankte sprekers en givers op de voor zijn omgeving bekende manier. In deze bedankspreek betrok hij speciaal zijn echtgenote voor de vele offeringen die zij zich in het gezin voor hem heeft willen getroosten om het hem mogelijk te maken de resultaten te bereiken die door de sprekers waren geseist.

Op deze naamswijziging werd inmiddels de ministerie verklaring van geen bezwaar ontvangen.

VAN DER HEEM INTERNATIONAL N.V.

Redacteur C. SCHREVEL Nr. 756 7 september 1962

Bij een inkomen tot en met f 143,75 per week is de compensatie f 5,75 per week. Bij een inkomen boven f 143,75 per week is de compensatie 4% van het weekinkomen.

Maandloners Den Haag en Utrecht: Bij een inkomen tot en met f 677,50 per maand is de compensatie f 27,10 per maand. Bij een inkomen boven f 677,50 per maand is de compensatie 4% van het maandloon.

Maandloners Sneek: Bij een inkomen tot en met f 623,75 per maand is de compensatie f 24,95 per maand. Bij een inkomen boven f 623,75 per maand is de compensatie 4% van het maandloon.

Onder het in geld genoten loon wordt verstaan: uurloon — meritirating — premie — weekloon — maandloon.

Niet onder in geld genoten loon zijn begrepen: de huurcompensatie d.d. 1 april 1960 — extra uitkeringen — vakantietoelagen — reiskosten — weekendreiskosten — pensioenkosten e.d.

Contractuele werktijd korter dan normaal.

Indien een werknemer normaal een kortere werktijd werkt dan geldt voor de categorie waartoe hij/zij behoort, dan dient de compensatie in evenredige verhouding gebracht te worden tot de gemaakte werktijd.

Niet werken gedurende de normale werktijd.

Dit kan het geval zijn bij ziekte, ongevallen, verlof eigen rekening, ongeoorloofd verzuim, schorsing, herhalingsoproepingen en dergelijke gevallen waarbij geen loon is verschuldigd. De compensatie mag in deze gevallen niet worden gegeven.

In alle andere hierboven genoemde, gevallen wordt rekening gehouden met de werkelijk gewerkte tijd.

Alle werkdagen zijn in dit verband gelijk; wordt op een dag gedeeltelijk gewerkt dan geldt de volle compensatie.

Inhoudingen.

Aangezien deze bijslag loon is, dienen daarover loonbelasting en premies voor sociale verzekeringen te worden ingehouden.

Bij besluit van de Algemene Vergadering van VERKOOPKANTOOR VAN DER HEEM N.V. (de exportorganisatie van VAN DER HEEM N.V.) is de naam der vennootschap gewijzigd in

VAN DER HEEM INTERNATIONAL N.V.

Op deze naamswijziging werd inmiddels de ministerie verklaring van geen bezwaar ontvangen.

Waar komt onze elektriciteit vandaan?

Ogenschijnlijk een vreemde vraag in een persoonsorgaan van een elektronische industrie. Natuurlijk uit de „centrale“.

Wij hebben al eens verteld, dat men tegenwoordig niet meer kan spreken over „de“ centrale, maar dat men moet zeggen „een“ centrale (misschien zelfs zeer ver verwijderd van onze woonplaats).

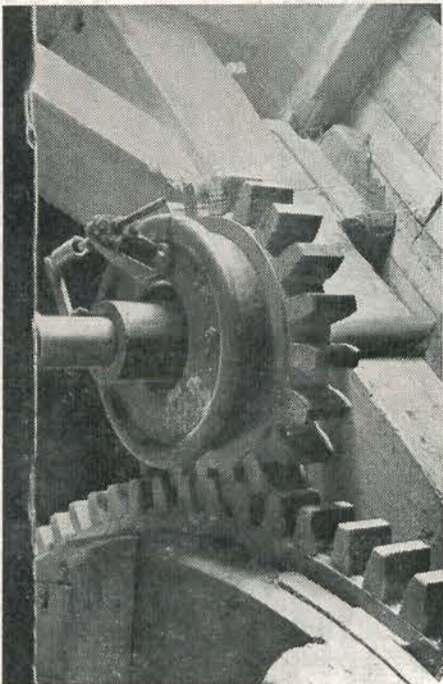
Wat men in het spraakgebruik een centrale noemt is een productiecentrum voor elektrische energie van hoge spanning. Via hoogspanningslijnen, distributienetten en transformatoren wordt deze elektrische energie van hoge spanning verhoogd en omgezet in de voor onze woonhuizen gebruikelijke spanning van 220 volt.

windvaan op het molendak worden gecombineerd. In het laatste geval heeft men het gehele molendebriefje geautomatiseerd.

Het maalwerk in de molen (dus voor het malen van het koren) wordt door elektromotoren aangedreven. Afhankelijk dus van de hoeveelheid wind kunnen deze elektromotoren worden gevoerd door de dynamo in de molen, of door het Provinciaal Elektriciteitsbedrijf.

Bij veel wind kunnen en de maalmotoren worden gevoerd en energie aan het Provinciaal Elektriciteitsbedrijf worden geleverd.

Als er wind is en geen werk voor de maalrichting, dan gaat alle opgewekte

Spoorwiel met stalen rondsel en aangebouwde slijpkoppeling; via deze hulpstuk met rondsel wordt met V-snarren de generator aangedreven.

Er werken echter in Nederland ook enkele productiecentra, die — zij het op uiterst bescheiden schaal — elektrische stroom leveren aan het laagspanningsdistributienet. Het betreft hier windmolens, voorzien van een asynchrone draaistroomgenerator met een opgewekte spanning van 380/220 volt.

Dit zijn proeven van de Stichting Elektriciteitsopwekking door Windmolens. Een van deze molens, waarin zo'n opwekkingstabilisatie is gebouwd, is voor onze Utrechtse werknemers een goede bekende: Molen De Kraai in Westbroek (gemeente Maarlandshoop).

Deze uit 1840 daterende korenmolen zet de wind om in elektrische energie. Voor dit doel is op een van zolders een verticaal opgestelde asynchrone dynamo gemonteerd. Deze wordt via de in elke molen aanwezige tandwielen en een speciaal aangebrachte snarenoverbrenging aangedreven tot een toerental van 775 omw/min. (versnelling van 1 op 58).

Van elke asynchrone dynamo moet het toerental nauwkeurig constant worden gehouden, zodat de wrielen moesten worden voorzien van jaloeziën, die bij toenemende wind openen, waardoor het nuttige wriekoppervlak automatisch bij meer wind verkleind en het wriekenhuis dus met constante snelheid blijft draaien.

Het kruien, dit is het draaien van de bovenkap van de molen met het wriekenkruis op de wind, wordt bij de meeste molens door de molenaar met handkracht (en voetenkracht!) gedaan.

Bij molen De Kraai wordt deze kracht ontleend aan een elektromotor. Deze elektromotor kan of met de hand of door de

Bediening van de elektrische kruiwrichting door de molenaarsvrouw.

die in staat was een groot aantal accu's te laden. Hoewel wij het werk van ons toenmalig Motorlaboratorium in combinatie met het personeel van de Maaschineonderhoudsdienst niet willen kleineren, stellen wij toch dat het probleem toen voor ons veel eenvoudiger was, omdat het opgewekte vermogen geringer was en omdat bij een gelijkstroomgenerator het toerental niet zo belangrijk is.

N. W. Lagendijk.

Ideëencommissie Utrecht

Met ingang van 29 augustus j.l. werd de Ideëencommissie Utrecht als volgt samengesteld:

- voorzitter: I. J. Kunning.
- I. E. F. M. M. van Zelst.
- G. W. Hardeveld Kleaver.
- I. W. M. Harinck, C. A. H. Ridder, W. Wiss.

Na de installatie van de nieuwe commissie bracht de voorzitter de dank over aan de aftrappende leden — de heren Gerbenck, Bultweg en Roep — die gedurende enige jaren hun tijd en krachten voor dit zo belangrijke werk hebben willen geven.

H.K.L.

Hè ja, gezellig samen naar Cine-Laria

Voorjaar en Bonte Avond. Tot voor kort twee onverbrekelijke begrippen. Tot dat onvoorziene omstandigheden deze re-gelmaat dit jaar hebben onderbroken.

Maar die Bonte Avond hoort nu eenmaal bij ons en wij zullen deze keer het seizoen daarmee openen en wel op don-derdag 27 en vrijdag 28 september a.s. De naam

CINE-LARIA

verraadt de opzet al. Deze avond zal staan in het teken van de film en wij kunnen u garanderen dat het een kostelijke avond zal worden.

Echt een avond ook voor hen die nog nooit zijn geweest! Mededelingen over kaartverkoop volgen. Maar..... houdt alvast één van die avonden vrij!

Europese Integratie en postzegels

Daar we onze vierde aflevering eindigden met een opmerking over de buitenlandse goederenwagens, stappen we nu in de trein om ons in Spanje op de hoogte te stellen van de volgende Europa-uitgifte.

Hier werd namelijk op 24 juli 1961 een tentoonstelling voor Romeanse kunst geopend, die onder „patronaat“ van de Raad van Europa stond. Op de vier voor deze gelegenheid uitgegeven zegels staat „Exposicion arte Romanico Consejo Europa“. Hoewel deze zegels qua motieven eerder thuis horen in een verzameling „Christelijke motieven“, werden ze toch schoorvoetend door de Europa-verzamelaars geaccepteerd. Later bleek, dat deze zegels door de Raad van Europa als Europazegels werden erkend.

De voorstellingen zijn, op de 25 cts.: draal van Santiago, 1 Peseta; Dominikaner klooster in Santo Domingo, 2 P.; Madonna van Itraco, 3 P.; een fresco „Christus Pantocrator“ uit Tahuli. Ook werd een first-day cover uitgegeven, waarop een stempel „1er Dia de emision“ werd gebruikt. Deze vier zegels zijn prachtig uitgevoerd en hebben alle een goudkleurig kader.

Omdat niemand er erg in had, dat dit een echte Europa-uitgifte was zijn er maar weinig firstday covers verkocht, zodat deze zeer schaars zijn. Inmiddels was ook het door de CEPT, aarbevolen motief voor de Europazegels 1961, welke door de aangesloten postadmi-nistraties uitgegeven zouden worden, bekendgemaakt. Het gekozen ontwerp was dat van onze in Engeland woonachtige landgenoot Theo Kuipershoek. Dit ontwerp, een vliegende duif samengesteld uit 19 vliegende duifjes, werd echter een aandrufing voor de samenwerking op postaal gebied, zodat men beter had gedaan het tweede aarbevolen ontwerp, vier posthoorns rond de letters CEPT als eerste te kiezen. Wat gebeurde er namelijk? Enge postadministraties hadden het zo druk met bijzondere uitgiften, dat ze besloten dit keer niet met de gemeenschappelijke uitgifte mee te doen.

Verstек lieten gaan de vier Scandinavische landen: Noorwegen, Zweden, Finland en Denemarken alsmede Ierland. Ook Oostenrijk deed niet mee, daar het reeds een bijzonder zegel had uitgegeven ter gelegenheid van de in de vierde aflevering besproken conferentie van Ministers van Verkeer.

Engeland, dat altijd zo terughoudend is als het gaat om gelegenheidszegels uit te geven, kwam met drie zegels. Op de 2 d. het tweede ontwerp, op de 4 en de 10 d. beide ontwerpen en op alle drie de zegels de voorgescreven afbeelding van het staatshoofd.

Portugal kwam met een geheel eigen ontwerp en plaatste daarboven de jaartallen 1959-1961 in rechte daarnaast in 't klein het tweede ontwerp.

België en Frankrijk brachten de zegels in plaats van op maandag 18 september reeds op zaterdag 16 september in omloop. De anderen hielden zich aan de af-

beelding van de elektrische kruiwrichting door de molenaarsvrouw.

HOE en WAT van de Ondernemingsraad

Het behoort tot de taak van de Ondernemingsraad naar beste weten en kunnen bij te dragen tot een zo goed mogelijk functioneren van de Onderneming.

HOE doet de O.R. dit? Op welke wijze functioneert zij in ons bedrijf? Op deze en andere vragen kunt u een antwoord krijgen op een VOORLICHTINGS-BIJEENKOMST

die door de O.R.-Maanweg wordt georganiseerd op maandag 17 september a.s., 's avonds om 8 uur in de kantine Kasstentfabriek.

Voor hen, die nog maar korte tijd bij VDH in dienst zijn, is dit een goede gelegenheid om hun vertegenwoordigers in de O.R. te leren kennen. Maar ook zij, die al langer in ons bedrijf werkzaam zijn, zullen zich voor dit onderwerp interesseren; immers allen samen zijn we medewerkers in een onderneming waarvan ons bestaan afhankelijk is.

Met de vertoning van een filmpje over de werking van de bedrijfsraad in Denemarken (die vergelijkbaar zijn met onze ondernemingsraden), een deskundige causerie over ons Spaarfonds en een ruime gelegenheid tot het stellen van vragen behoort deze avond iets nuttigs te brengen.

Wij nodigen u hierbij — samen met uw wedertelt of vertooidde — gaarne uit deze bijeenkomst bij te wonen. Dat u uw kopje koffie deze avond niet behoeft te missen is vanzelfsprekend.

Ten Pietrick, secr. O.R. Maanweg.

GESLAAGD VOOR:

het middenstandsdiploma: G. Haas-roof, Kosmprijzadministratie Den Haag.

Allen die ik persoonlijk niet heb kunnen erooten, wens ik hierbij het beste toe en dank hun hartelijk voor het prachtige cadeau.

M. C. Spanjaard-Maastant, Verkeer.

Hartelijk dank voor alle medeleven gedurende mijn afwezigheid in verband met een ongeluk.

J. W. Kok, Mechanische Afdeling T. C.

Het land van de glimlach

„Monsieur Francois Lehár, compositeur de musique”, benoemd tot „Officier de l'Instruction publique”. Deze schone woorden vertellen ons, dat de componist Franz Lehár een hoge Franse academische graad ontving.

Het was één van de vele eerbewijzen die hij aan zijn verzameling kon toevoegen. Ja, VERZAMELING! Tijdens de dertiger jaren was Lehár namelijk ijverig bezig een soort museum van zijn roem in te richten.

Foto's, affiches, diploma's, brieven, alles was in zo'n hoeveelheid aanwezig, dat het hoog tijd werd orde op zaken te stellen. Doch ook zonder al deze bewijzen weten wij wel, dat hij buitengewone prestaties leverde.

Zijn grote populariteit begon met „Die lustige Witwe”. Het wereldsucces van deze operette is nog niet vermindert, al is de uitbundigheid van de eerste tijd nu wel voorbij. In Amerika bijvoorbeeld werd „The Merry Widow” zo populair, dat hij als reclame-objekt werd gebruikt. Dit kon natuurlijk niet uitblijven. Handige zakenlieden wisten de meest uiteenlopende artikelen zodanig aan te prijzen, dat het op een of andere manier wel iets te maken had met Franz Lehár of met zijn operette. In Italië werd „La Vedova Allegra” door middel van allerlei spotprenten voor politieke doeleinden gebruikt.

Franz Lehár, die uit het Hongaarse dorpje Komornv stamde en daar nog Ferenc heette, studeerde aan het conservatorium te Praag. Op een openbaar leerling-concert speelde hij een bescheiden vioolpartij. Twee jaar later dirigeerde hij zelf een dergelijk concert. Bij die gelegenheid introduceerde hij ook enkele eigen composities, onder andere een Perzische mars.

Zoals gezegd, begon zijn glorie pas goed met „Die lustige Witwe”. Hierna schreef hij bijna ieder jaar een nieuw werk.

De ene mooie operette na de ander vloeyde uit zijn pen: Zigeunerliede — Die ideale Gattin — Der Grat von Luxembourg — Der Zarowitz — Friederike — Das Land des Lächelns — Ghuditta.

Deze namen zijn wel de bekendste van de ruim twintig operettes die hij componeerde. De tenor Richard Tauber, die als operazanger reeds zijn sporen had verdiend, interesseerde zich hevig voor operettes en wel speciaal die van Franz Lehár. Tauber zwaarde op den duur volledig om en werd een uitstekend vertolker van Lehár's operettes.

Met „Das Land des Lächelns” boekte hij geweldige successen. Door nauwe samenwerking tussen beide kunstenaars kwamen de operettes nog meer tot hun recht. De operette die zich via de klucht ontwikkelde tot een komische opera van zeer luchtig karakter, werd door Lehár op een hogere peil gebracht. In de eerste werken — Die lustige Witwe en Zigeunerliede — overheerste aanvankelijk de wals die als modedans nog altijd populair was.

Zijn latere operettes waarvan „Friederike” een voorbeeld is, staan weer dichterbij de opera, ongeveer in de trant van Puccini. Franz Lehár die in Boedapest, Triest en Wenen werkte, overleed in 1948 te Bad Ischl.

EEN

VERZOEK

Wij kregen het verzoek bezitters van zware motoren, die in het bedrijf Maanweg werken, wat tot voorzichtigheid te maken als zij in de stalling hun vervoermiddel neerzetten of weghalen. Het komt nogal eens voor dat een bezitter zijn eigendom precies op de plaats waar hij was neergezet terugvindt, maar dan op enige plaatsen beschadigd; zonder naamkaartje van de daader natuurlijk.

Als men wat omzichtiger te werk gaat voorkomt dit onnodige reparatiekosten.

Langs deze weg wil ik allen die ons zovlele bijken van belangstelling en medeleven hebben geeven tijdens de ziekte en het overlijden van mijn man van harte dank zeggen.

Mevr. C. G. v. d. Boogert-Zonneveld.

Hiermede dank ik Ziektenroost ENAF voor de tijdens mijn ziekte ontvangen attentie.

Mel. J. E. van der Kooy, Montage ENAF.

Ontspanningsavonden Den Haag

De Programmacommissie Den Haag geeft u hierbij een overzicht van de door haar belegde avonden in de eerste helft van het winterseizoen.

Zo heeft u ruimschoots de gelegenheid avonden te reserveren. — Filmavond op 26 oktober. In samenwerking met VDH-smalfilmgroep zal door Ir Krol uit Voorburg een 5-tal films worden vertoond van de kortgelieden overleden cineast Rudolf Horrecker.

— Lustrumviering koor met medewerking van Jules de Corte op 16 november.

— Dansavond op 23 november.

— Filmavond op 30 november.

— Sinterklaasfeest op zaterdagmiddag 1 december met medewerking van Joop Kranenburg met zijn poppenkast.

— Toneelavond Haagse Toneelgroep op 14 december.

BEDRIJFSKLEDING

Maandag 19 september a.s. wordt er een begin gemaakt met het uittrekken van bedrijfskleding in Den Haag. Alleen diegenen die na de vorige grote uittrekking (januari 1961) geen bedrijfskleding meer hebben ontvangen, komen hiervoor in aanmerking. Op vertoof van uw personeel-artikelenkaart kunt u op de hierna genoemde data in de kantine van de Kasistentabak tusschen 17.00 en 17.30 uur uw bestelling doen; de daaropvolgende werkdag kunt u het bestelde op hetzelfde tijdstip in de kantine van de Kasistentabak afhalen.

maandag 10/9: blauwe overalls maat 54, 56, 58; dinsdag 11/9: blauwe overalls maat 54, 56, 58; woensdag 12/9: bruine stofjassen maat 46, 48, 50; donderdag 13/9: bruine stofjassen maat 52, 54, 56, 58; vrijdag 14/9: damessjassen; maandag 17/9: bruine overalls; dinsdag 18/9: witte jassen maat 46, 48, 50; woensdag 19/9: witte jassen maat 52, 54, 56, 58.

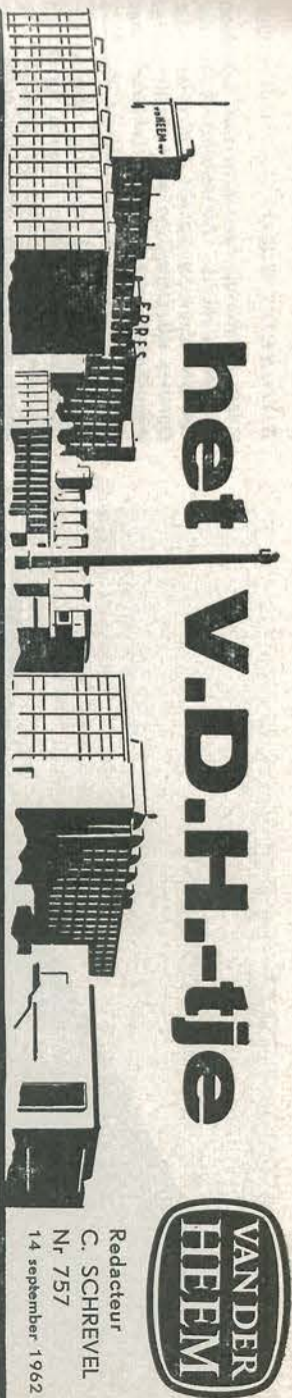
Na-uittrekking vindt alleen via de Personeelwinkels plaats.

Prijswinnaars puzzel

Onze woordenschat en wellicht ook de uwe is na het meedoën aan de vakantie-puzzel beslist verrijkt. Velen hebben enkele honderden samengestelde zelfstandige naamwoorden opgeschreven en zijn daarmee zoals zij schreven menig uurkje bezig geweest.

Van de volgende personen worden de oplossingen beïoord.

1. mevr. M. van Kleef.
2. J. Hoogenwijk, 9150.
3. E. W. W. Pruylt, 3500.
4. M. Reimerink, 2010.
5. J. Breure, 1561.
6. mevr. D. Blans-Stevens.
7. M. L. Lensen, 1522.
8. H. H. van Vark, 3500.
9. J. A. Manuel, Uth.
10. Th. A. Oosterlaan, 2330.

het v.d.H.-tje

Redacteur
C. SCHREVEL
N° 757
14 september 1962

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN ANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

GROTE GEBEURTENISSEN ...

.....werpen hun schaduw vooruit. Dit is een goed Nederlands spreekwoord, dat praktisch altijd opgaat. En dus is de ver-schijning van de Radio-bouwoords voor de jeugd voor heel wat Van der Heemers niet zo'n verrassing. Ook wij hadden er al maanden geleden bij geruchte iets van vernomen, zij het onder een iets andere aanduiding: bij tijd en wijle vingen wij het door ingewijden gebruikte woord „Kakbouter” op. Niet geheelonthouder zijnde, riep dit woord bij ons bepaalde associaties op, die achteraf, zeker wat het uiterlijk betreft, niets met de werkelijkheid gemeen hebben. Wat ze wel gemeen hebben is, dat men voor beiden warm kan lopen.

Nu achteraf de verhalen loskomen, re-liseren wij ons met welk een hartverwarmend enthousiasme er van hoog tot laag achter de schermen is gewerkt om dit idee gestalte te geven; van de man met het idee, tot de mensen van de Technische Dienst in Breda die de bouwdozen hebben samengesteld.

Als u zoals wij tot de bevoorrechten behoort, die de „kakbouter” hebben mogen zien en horen, dan is dit enthousiasme begrijpelijk en vanzelfsprekend. En zond-er al te chauvinistisch te worden, mogen wij het, met een kleine variatie, de Ne-zerlandsche aanhangen bij de Europese zwenkcampioenschappen nazeggen: Van der Heem spreekt een woortje mee!

Wij kunnen ons voorstellen dat u na dit enthousiasme verhaal haastig uw kas gaat openmaken om te weten te komen of er voldoende reserves zijn, zodat een be-

stelling bij de personeelwinkels gerechtvaardigd is. Helaas moeten wij u op dit punt een teleurstelling bezorgen. Gezien de te verwachten vraag zal het voorlopig zeer beperkt mogelijk zijn deze bouwdozen via de personeelverkoop te betrekken. Elders op deze pagina zult u nog meer gezichtspunten rond deze bouwdozen be-lichten zien. Wij willen echter dit stukje niet besluiten zonder, met excuus aan het cocktail-trio, uit te roepen: leve de man, die de „Kakbouter” uitvond!

VAN HARTE GEFELICITEERD

Bij de geboorte van een nieuwe wereldburger is het een goede gewoonte dan ouders en familieleden felicitaties in ontvangst nemen.

Bij de geboorte van de nieuwste loof-om onze produktensamwil de redac-tie graag alle „ouders” en „moeders” die hebben meegewerkt het idee tot werkelijkheid te brengen, van harte gelukwensen met het resultaat, dat is bereikt. Zonder zich op commercieel terrein te willen wagen, durft de redactie dit prille borlingske een goud-den toekoms te voorspellen.

Zij heeft dan ook gemeend niet te kunnen en mogen volstaan met een simpele geboorteaankondiging, maar deze te moeten omlijsten met wat meer of minder serieuze beschouwin-gen over dit nieuwe produkt.

Natuurlijk verwacht u naast een aantal enthousiasme uitroepen en kreten een meer gedetailleerde beschrijving van de radio-bouwdozen. Wel, daar gaan we dan.

HET

HOE EN WAT

VAN ONZEJONGSTE TROTS

Totaal zal er een 5-tal bouwdozen op de markt worden gebracht, genummerd: 1 — 1a — 1b — 2a en 3. De eerste vier zijn bedoeld om stap voor stap een complete ontvanger te bouwen. Dat kan al met doos 1. de dozen 1a — 1b en 2a zijn be-doeld om het met doos 1 gebouwde een-voudige ontvanger te uit te breiden en te vervolmaken. Doos 3 bevat alle onderde-len om tot hetzelfde resultaat te komen als met de dozen 1 — 1a — 1b en 2a te-zamen.

De montage van de onderdelen vereist geen speciale vaakkennis. Zo ooft, dan geldt hier, dat een kind de was kan doen. Met een tangetje (in doos 1 en 3 aanwe-zig) en een schroevendraaier kan in 2 à 3 uur alles achter de rug zijn.

Laten we nu de dozen eens stuk voor stuk bekijken. Doos 1: Hoofddoos met alle onderde-len, die nodig zijn voor de bouw van een gevoelige één-transistor ontvanger voor oor-telefoonweergave. De aanwezige montagetageplaats is voorzien van gedrukte be-draging zodat verbindingssloten (en de teleurstelling, dat het toestel na montage niet speelt) zijn uitgesloten. De belang-

Vervolg pag. 2 kolom 1

NIET

DRINGEN

Wij kunnen ons voorstellen dat u popelt van ongeduld om aan de slag te gaan.

Voorlopig zijn de bouwdozen nog niet verkrijgbaar in de Personeelwinkels; bovendien is bepaald dat uitsluitend doos EB 3 door het perso-neel kan worden gekocht. U kunt zich echter als u ge-interesseerd bent wel vast-opgeven bij de Personeelwin-kel.

VADER-

LEED

Een gefolterde vader in Schagen

lag woelend in bed 's nachts te klagen:

„Hoe krijg ik, arme Loe,

Mijn dochters ertoe

Een radiobouwoords te vragen?”

De bouwoords EB 3 met inhoud, waaruit de jeugd zelfstandig een eigen toesteltje kan bouwen.

Super Starfighters rollen van de produktielijn

De eerste F-104G Super Starfighters die door de Fokker vliegtuigfabrieken geassembleerd zijn voor de Westduitse luchtmacht zijn inmiddels afgeleverd. Het betreft hier een 10-tal machines die door onze nationale vliegtuigindustrie zijn samengebouwd uit onderdelen die men uit de Verenigde Staten ontving.

In totaal zullen in Europa van dit vliegtuig een kleine twee duizend machines in gebruik worden genomen.

Voor de produktie van deze supersnelle jagers heeft men in Europa industriële bindingen gevormd, waarvan Fokker er één is. Vijf industriëën: Fokker, Avioland uit Nederland en Focke Wulf, Hamburger Flugzeugbau en West Flugzeugbau uit Duitsland vormen tezamen de Noord-groep. Voor ons land is zeer belangrijk dat deze combinatie, die ongeveer 350 toestellen zal vervaardigen, wordt aangevoerd door Fokker. Deze Nederlandse vliegtuigfabriek treedt op als hoofdannemer, daartoe aangewezen wegens haar grote

VERVOLG VAN PAG. 1

rijkske zenders in de middengolfband kunnen via het bijgeleverde oorleefoonlijne worden beïnvloed. De ontvanger kan worden geplaatst in een aantrekkelijk kantoren kastje met opgedrukt afstemschaaltje. Behalve voor de schroefdraaier moet u ook zelf zorgen voor twee batterijen van 4½ volt voor de voeding; daar kan onze jongste beslist niet buiten.

Doos 1a: We gaan een stapje verder en vinden in deze doos o.a. een transistor-laagfrequentieversterker. De beschikbare geluidssterkte voor de oorleefoon wordt hiermede in belangrijke mate opgevoerd. Geen nood; met de aanwezige volumeregelaar kunt u al dat geluid weer tot verdraagbare sterkte terugbrengen.

Doos 1b: Nadat het oor via de inhoud van doos 1a aan zijn trekken is gekomen, wil het ook ook wat. Dat kan. Met de inhoud van deze doos, een kastenfabriekje in het klein, kunt u het kartonnen kastje overbodig maken, 6 op maat gemaakte plankjes waarin de nodige uitsparingen, gaten en sleuven, een stukje lutsprekendoek, een afstemschaal en 4 voetdopjes bevinden zich o.a. in deze doos. De afwerking van het kastje wordt aan de

De in Europa gestationeerde squadrons van de Canadese luchtmacht zullen ook met de Super Starfighter worden uitgerust. Op deze afbeelding ziet u dit hypermoderne straalvliegtuig dat 2400 km per uur vliegt.

Men noemde het vliegtuig 'Starfighter' en de afgelopen jaren hebben inderdaad bewezen dat het onder de gevechtsvliegtuigen een 'ster' is. Voortloper echter beperken de orders zich tot die van de USAF, tot dat Duitsland zich in 1969 voor dit Lockheedproduct ging interesseren en een order plaatste. De toestellen zouden vanzelf aan de Europese eisen aangepast moeten worden en zo ontstond de G-versie van de F-104 die in de wandeling de Super Starfighter wordt genoemd. Na de Westduitse bestellingen volgen nog meer opdrachtheffers zoals Canada, Japan en in december ook Nederland en België. Het bekende spreekwoord 'Als er een schamp over de dam is, volgen er meer', bleek ook hier opgang te maken, want daarna volgde nog een 5-tal landen zodat het totale aantal reeds gebouwde of nog te bouwen toestellen is gestegen tot bijna 2000.

In de praktijk zal dit voor de NAVO-luchtmachten grote voordelen hebben omdat men volkomen met elkaar vliegtuigen vertrouwd is en wederzijds van elkaar reeds voldoende kan gebruiken. Door deze vorm van samenwerking heeft men een belangrijke bijdrage geleverd tot de integratie van de luchtverdediging van West-Europa. De Super Starfighter is uitwendig alleen van zijn voorgangers te onderscheiden omdat hij een groter richtingsvermogen heeft. Inwendig zijn de verschillen echter veel groter. Omdat het toestel is ingericht als jachtvliegtuig voor gebruik bij alle weersgesteldheden en als jachtbommenwerper beschikt het over een uitgebreid, zeer modern instrumentarium, waarvan een geheel nieuw type autonoom biesch vuurleidingsstelsel een voornaam bestanddeel is.

De geïmpliceerdheid van deze nieuwe

Technische gegevens:

Zoals iedereen altijd min of meer genteresseerd informeert naar de „technische“ gegevens van een nieuwgeborene, zullen de technici onder u belangstelling hebben voor enkele technische details.

1. Gevoelige drie transistor middengolfröntvanger met luidsprekerweergave.
2. Kwaliteit ontvangst van de belangrijkste zenders met ingebouwd ferritkernemantenne.
3. Aansluitmogelijkheid voor een buitenantenne voor ontvangst van verleggele zenders.
4. Hoogfrequentieversterking met speciale transistor.
5. Uitstekende selectiviteit door toepassing van ferritspoel en h.t.-transistomator.
6. Diodedectische met germaniumdiode.
7. Drie trappen laagfrequentieversterking met luidspreker.
8. Geluidssterkteregeling met gekoppelde aansluitkabel.
9. Voeding van twee 4½ volt batterijen.
10. Gedrukte bedrading.
11. Maximum uitgangsvermogen 30 mW.

Vanzelfsprekend moeten tegenover de elders geschilderde gemiddelde van de radiobuizen financiële „offers“ staan. Dat die offers danig meevalen, zal u duidelijk worden als u het onderstaande lijstje met de verkoopprijzen bestudeert.

- Doos EB 1: f 34,75.
- Doos EB 1a: f 7,50.
- Doos EB 2a: f 12,50.
- Doos EB 1b: f 6,—.
- Doos EB 3: f 54,—.

ontwikkeling spreekt in de eerste plaats uit zijn mogelijkheden en in de tweede plaats ook wel uit de prijs: vier maal zoveel als de Hawker Hunter die momenteel voor de luchtverdediging door de Koninklijke Luchtmacht gebruikt wordt. Ook geveer een kwart deel van de totale prijs per vliegtuig wordt gevormd door de „black boxes“ de elektronica-kistjes, die, hoe geïmpliceerd ook, slechts afmetingen hebben van ongeveer 40 bij 20 cm en met één simpele handgreep in het toestel kunnen worden aangebracht.

Nachtogen.

Een bommenwerper, die, profiterende van het nachtelijk duister of van slechte weersomstandigheden, zich met kwalijke bedoelingen boven het grondgebied waagt waar de Starfighters zijn gehuisvest, is bepaald niet te benijden. Voordat de bepaling met te maar enig idee van heeft dat zij niet alleen in de lucht is, kunnen de kogels haar al om de oren vliegen. Want nachtelijk duister en slecht weer ten spijt heeft de Lockheed Starfighter — die tweemaal zo snel als het geluid vliegt — hem niet onafleibare zekerheid weten te vinden.

De Starfighters zijn namelijk uitgerust met een elektronisch apparaat, dat gevoelig is voor z.g. infrarode stralen. Deze voor het menselijk oog onzichtbare stralen worden door elke warmtebron uitgezonden. Bij een vliegtuig zijn het vooral de uitlaatpijpen van de motoren die een bron van dergelijke stralen zijn.

Het apparaat in de Starfighter ontdekt deze stralen en is zodoende in staat om aan de piloot een aanwijzing te geven omtrent de positie van zijn, dikwijls onzichtbare, tegenstander. Hij kan dan met succes tot de aanval overgaan. Uitwijkmoeuvres zullen de verraste indringer niet baten, want het apparaat geeft de vlieger voldoende aanwijzingen om zijn prooi onverbiddelijk te blijven volgen.

Het nieuwe apparaat, ontwikkeld door Aerojet General, in nauwe samenwerking met Lockheed, geeft de Starfighter als het ware nachtogen. Het vliegtuig kan nu 'voelen' waar zich een tegenstander bevindt. Het zelfde systeem wordt ook met succes toegepast bij enige typen geleide projectielen, zoals de Sidewinder waarvan de Starfighter er twee als bewapening meevoert.

Koude drukte.

Bij de ontwikkeling van dit nieuwe vliegtuig is men bepaald niet over een nacht ijs gegaan in een dubbele betekenis. Op de Amerikaanse luchtmachtabstas Egin in de staat Florida heeft men de Starfighter in de ijskast gedaan. Deze ijskast heeft de afmetingen van een flinke vliegtuighangar en wordt dan ook 'Klimmahangar' genoemd. Men plaatst er complete vliegtuigen in om na te gaan hoe de diverse onderdelen ervan functioneren als de toestellen worden gebruikt in de streken, waar zeer lage temperaturen voorkomen, zoals b.v. in Alaska en op grote hoogten onder bepaalde weersomstandigheden.

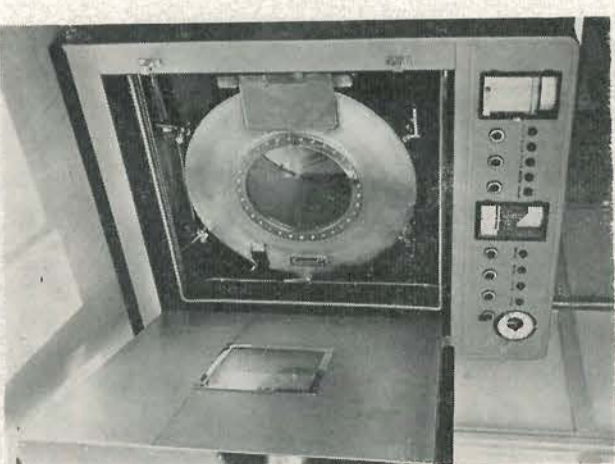
Alles in deze hangar is met een dikke laag rijp bedekt en in de ijzige koude, die er heerst, laat men de motor proefdraaien, klapt men het onderstel in en uit, vuurt men de bewapening af, controleert men de radar-installatie en de diverse bedienings-systemen en voert men allerlei onderhoudswerkzaamheden uit. En dat alles bij een temperatuur van 54 graden onder

VAN DER HEEM een aandeel in de Starfighter

Van der Heem is gemaakt.

Ook voor de vervaardiging van de elektronische systemen van de Super Starfighter werden in Europa industriële bindingen gevormd. Enige Europese elektronische industrieën werden aangezocht in licentie de elektronica-kistjes, die oorspronkelijk vervaardigd zijn door Amerikaanse ontwerpers en producenten, te gaan produceren. Ook de Nederlandse elektronische industrie werd bij dit project ingeschakeld.

Mede in verband met de ervaring die ons bedrijf zich op het gebied van de vervaardiging van communicatie-apparatuur o.a. voor militaire doeleinden heeft verworven, viel aan Van der Heem de eer te beurt een steentje te mogen bijdragen in dit NAVO-project. De vervaardiging van ruim 1000 zend-ontvanginstallaties ten behoeve van alle deelnemende West-europese landen werd Van der Heem toebedeeld. Hiermee kwam een licentieovereenkomst tot stand met de oorspronkelijke

De beproevingsruimte waarin enige apparaten stevig aan de wand gemonteerd zullen worden.

ontwerper en producent van deze zend-ontvangapparatuur, een Amerikaans-Canadese elektronisch bedrijf 'Collins Radio Company'.

In de beginperiode van de Westeuropese Starfighterproductie leverde Van der Heem complete Collins apparaten aan de deelnemende NAVO-landen. Om de aanloopperiode van onze produktie wat te versnellen, werden hierna apparaten worden geleverd waarvan een gedeelte door Collins en een gedeelte door Van der Heem is vervaardigd, om vervolgens te komen tot een apparaat, dat geheel door

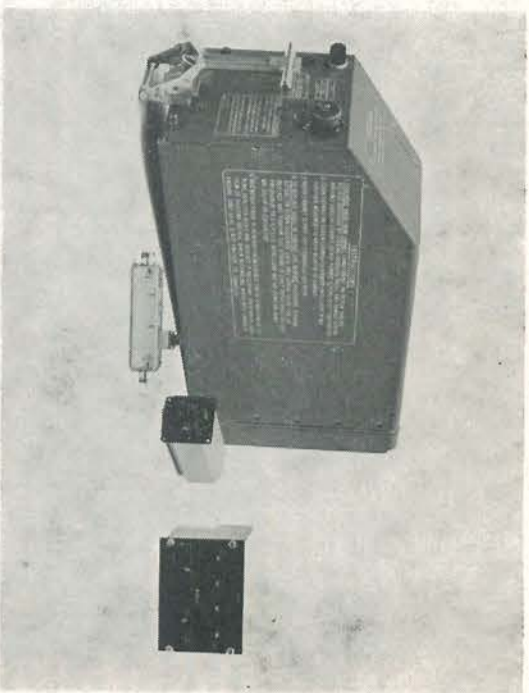
nul. De mannen, die hier hun dagelijkse werk verrichten, zien er dan ook uit als pooroversers. Al deze proeven dragen ertoe bij om een onder alle omstandigheden volkomen betrouwbaar functionerend vliegtuig te verkrijgen, voor de verdediging van ons vrije luchtruim.

G. H. Kamphuis.

Vervolg pag. 4 kolom 1

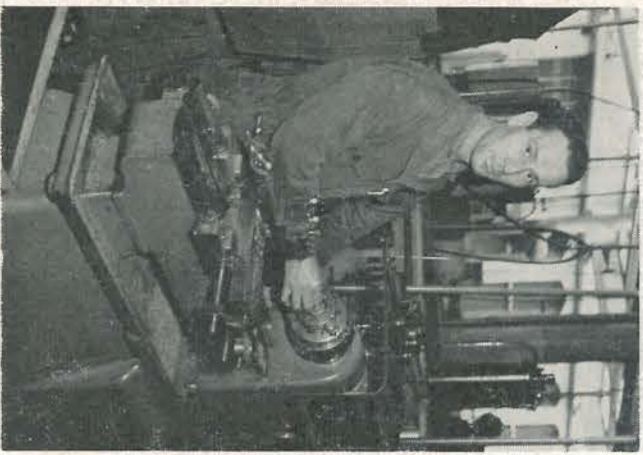

De zendontvangers-
installatie zoals Van
der Heem deze voor
de Starfighters zal
maken.

VERVOLG VAN
PAGINA 3

proeven van de elektronische apparatuur noodzakelijk. Voortdurende mechanische trillingen, direct of indirect veroorzaakt door de motor, grote versnellingen bij het optrekken van het vliegtuig, stoten bij de landing, met de slechte klimatologische omstandigheden als aanzienlijke variatie van temperatuur en luchtdruk en de altijd aanwezige dreiging van condensatie of invaating vormen bepaald geen gunstige omstandigheden voor de elektronische apparatuur. Toch dienen de elektronische systemen ook onder deze omstandigheden met grote betrouwbaarheid en nauwkeurigheid te functioneren. Ziehier de reden waarom technici van ons bedrijf besloten een beproevingsruimte te maken, waarin geautomatiseerde klimaatkasten met ieder een inhoud van een kleine 1000 liter, trilmachines en schokinstallaties de bijzonder zware omstandigheden zouden kunnen nabootsen.

Zondag 23 september a.s. is het 12½ jaar geleden dat de heer A. M. Stigter zijn voet over de drempel bij Van den Heem zette. Wilt u uw collega's even de hand drukken met dit jubileum, dan is hij te vinden in de afdeling Draaierij Utrecht.
De redactie feliciteert hem hierbij.

KASTENFABRIEK

18 september aanstaande zullen wederom circa 100 medewerkers van R.S. Stokvis & Zonen N.V. onze gast zijn. In verband daarmee zal op die datum de kantine van de Kastenfabriek voor ons personeel gesloten zijn. Er is koffie en ook plaats voor hen in de kantine van het Ontspanningsgebouw.

25 JAAR OP TIJD

Door de fabrieksvakantie wat vertraakt, vond maandag 3 september de huidige door het personeel plaats van de heer C. J. G. van Leeuwen, ter gelegenheid van diens 25-jarig jubileum.

De jubilaris, vergezeld van zijn vrouw en zijn beide zoontjes, werd achtereenvolgens toegeproven door de heren A. M. Vellekoop, zijn vroegere chef, K. J. van Duren, namens Personeelszaken, P. ten Pietrik, namens de Ondernemingsraad, terwijl zijn huidige chef, de heer Leersma, Technische Dienst Den Haag hem niet alleen toesprak maar ook namens vrienden en afdelingsgenoten een mooie klok aanbod.

Uit de toespraken bleek de grote waardering voor de jubilaris. Zijn toewijding en plichtsbetrachting waren en zijn een voorbeeld voor velen. Hulpvaardig staat hij op zijn vakgebied iedereen, dikwijls ongevraagd, met raad en daad terzijde. Wij welen niet van hoeveel Van der Heemers dit geldt, maar waarschijnlijk niet van velen, namelijk dat je van iemand na 25 jaar dienstverband kunt zeggen, dat hij nog nooit te laat is gekomen. In dit opzicht wist de heer Van Leeuwen al 25 jaar lang 'hoe laat het was' en zijn wens om ons inzien dan ook geen verband hiermee hebben.

Met enkele korte woorden dankte de jubilaris aanwezigen, sprekers en gevers voor alles wat zij bijgedragen hadden om deze dag voor hem en zijn gezin onvergetelijk te maken.

BOUWPUZZEL

Om u vast in de sfeer te brengen van het zelf bouwen, hebben wij aanvankelijk overwogen, om u van het nieuws rond de nieuwe bouwdozen alleen maar de letters kras door elkaar te geven. Aan u overlatend om uit al die letters zelf de diverse stukjes en artikeltjes samen te stellen. Aangezien ons dit echter wel een erg zware opgave leek, hebben wij u dit levenswerk maar bespaard. Hetgeen niet wegneemt, dat wij u toch wat met letters willen laten knutselen. Vooropgesteld natuurlijk, dat u er zin in hebt.

De opgave op zich zelf is vrij eenvoudige. Zij luidt: Stel uit de letters van de door ons gegeven zin een nieuwe zin samen, die betrekking moet hebben op Van der Heem of op de produktten, die door ons worden vervaardigd. Hierbij gelden slechts twee beperkingen:

1e. De woorden, die in de gegeven zin staan mogen niet in de door u gevonden zin voorkomen, met uitzondering van de woorden de en een.

2e. U mag niet meer letters gebruiken dan in de gegeven zin staan vermeld. Indien dus in de gegeven zin 6 x de letter e voorkomt, mag u in de nieuwe zin maar maximaal 6 x de e gebruiken.

De gegeven zin luidt: Wij wensen de Erres radiobouwdozen een voorspoedige toekomst en een warm onthaal bij de jeugd van Nederland en hun ouders. Oplossingen moeten uiterlijk woensdag 26 september worden ingeleverd bij mej. Hartsuiker. Hij of zij, die van de 100 gegeven letters het grootste aantal heeft gebruikt voor de nieuw gevonden zin is winnaar of winnares. Bij gelijke resultaten beslist het lot.

Er is slechts één prijs: De eerste voor de personeelverkoop beschikbaar komende radiobouwdoos 3.

NR 85

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr 758
21 september 1962

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

PAND BLOEMSTRAAT UTRECHT WEDEROM IN GEBRUIK

In november 1959 werd ons Utrechtse bedrijf met één pand uitgebreid. Dit gebouw in de Bloemstraat was voorheen een wijkgebouw der Nederlands Hervormde Wijkvereniging. Het verteerde in een verwaarloosde toestand en werd aanvankelijk als opslagruimte gebruikt.

In november 1960 werd een begin gemaakt met de verbouwing van de begaafte grond. De kerkezaal werd tot montageafdeling omgebouwd en de kerkeraadkamer tot kantine, terwijl de drie kamers beneden als kantoor en magazijn werden gebruikt. De bovenverdieping werd voornamelijk in de oude staat gelaten en bleef als opslagruimte fungeren.

Op 13 februari 1961 werd met de proefdukte een begin gemaakt. Tot 14 december van dat jaar werden er werkzaamheden ten behoeve van de TV-montage verricht.

Toen deze groep naar Den Haag verhuisde, werd besloten de afdeling Tramo (transmissiemotoren) van de Abstederdijk naar de Bloemstraat te verhuizen. Maar 1962 kreeg het aannemersbedrijf Romijn de opdracht om in de eerste plaats de bovenverdieping te restaureren en van de drie kamers beneden twee produktieruimten te maken, respectievelijk bestemd voor mechanische afdeling en meetkamer/labotorium.

Op de bovenverdieping ontstonden vier ruimten, waarvan twee als kantoor in

gebruik genomen werden. In de derde ruimte zullen o.a. statoren en rotoren geprepareerd en ultrasoonisch gereinigd worden. De vierde ruimte is als stoffarme ruimte voor het reinigen en meten van kogellagers bestemd. Onder leiding van de afdeling Huisvesting van het Utrechtse bedrijf ontstond een modern en goed ingericht gebouw, waar circa 50 personeelsleden zullen kunnen werken.

Op 28 augustus 1962 kon het gebouw opnieuw in gebruik genomen worden.

De kleine, maar gezellige kantine.

De afdeling „Tramo“ bestaat op het ogenblik uit plm. 20 personen. Sinds 1950 werden grote aantallen tramo's in 8 verschillende typen gefabriceerd. Dit tijdens de 2e wereldoorlog in Engeland ontwikkelde type „magslip“ wordt onder meer

H. H.

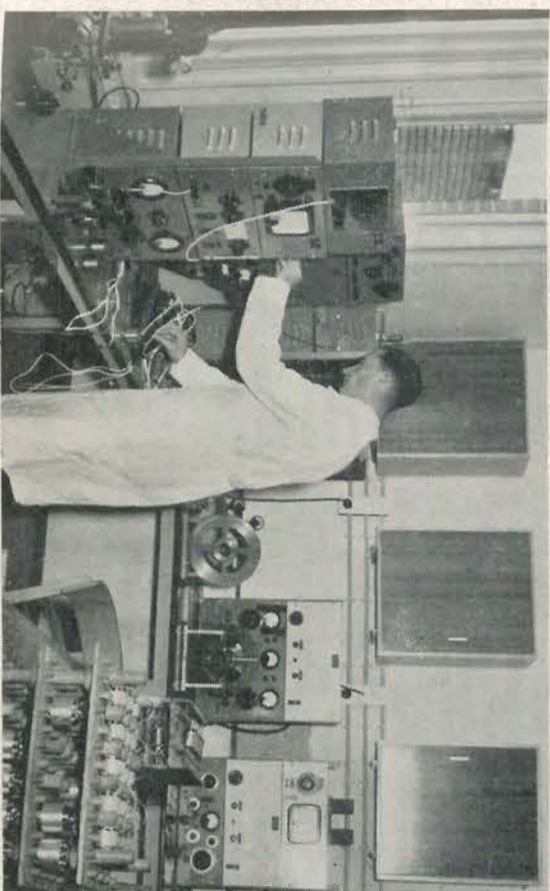
Kaartverkoop Bonte Avond

Maandag 24 september a.s. zullen gedurende de pauzes in beide kantines te Den Haag kaarten verkrijgbaar zijn voor de Bonte Avonden van 27 en 28 september a.s. Deze geheel door het personeel verzorgde avonden, waarop u kunt genieten van zang, muziek, toneel en nog veel meer zullen in het teken van de film staan. Vandaar de naam CINE-LARIA.

Geslaagd voor:

Voor het examen Arbeidstechniek 1961/62:
D. v. d. Horst A. Stomp
J. J. H. Bouquet allen werkzaam te
H. G. de With Utrecht.
P. Soerink

De meetkamer.

PRIMEUR VOOR NEDERLAND

De nieuwe 59 cm ERRRES televisie-ontvanger TV 5636 is dezer dagen bij de handel geïntroduceerd.

Met een beetje chauvinisme vernielden wij, dat Van der Heem als eerste in Nederland enkele transistors in deze televisie-ontvanger toepast. Hiernede is de eerste stap gezet in de richting van gedetailleerde transistorisering voor televisie-ontvangers. Wij geloven dat in de toekomst steeds meer transistors zullen worden toegepast. Het is echter lang geen eenvoudige zaak om alle toegepaste buizen te vervangen door transistoren. De beproefde schakelingen — die een betrouwbare werking garanderen — dienen bij toepassing van transistoren wegens de totaal andere eigenschappen drastisch gewijzigd te worden.

Voordelen transistoren.

Het grote voordeel van transistortoepassing is naast een geringere energieverbruik een te verwachten verdere afname van de totale afmetingen van het toestel. Bovendien is de aanzienlijke warmte die door buizen ontwikkeld wordt bij transistoren niet of nauwelijks te merken.

Eenvoudige bediening.

Bij de totale constructie en opbouw van deze ontvanger is men van de gedachte uitgegaan de bediening zo eenvoudig mogelijk te maken.

Hiernede werd een beroep gedaan op het vernuft van onze constructeurs. Niet alleen werden de belangrijke bedieningsknoppen in een aantrekkelijk zijpaneel geconcentreerd, maar bovendien werden de standen van de kanaalkeuzers (VHF en UHF) op twee schalen afleesbaar gemaakt. Bij deze schalen zijn twee neonlampjes aangebracht, die aangeven welk der bereiken is ingeschakeld. Zodra de ontvanger wordt ingeschakeld zal één der lampjes opgeleiden, zodat men zich bovendien direct ervan kan overtuigen of het toestel inderdaad „aan“ staat.

Verder merken wij op dat het gehele kanaalstelsysteem is samengebracht in een drietal knoppen op één as. Deze knoppen verrichten vier functies — kanaalinstelling VHF, fijnafstemming VHF, kanaalinstelling UHF (groot) en fijnafstemming UHF. De overige bedieningsknoppen, zoals netschakelaar, volume, contrast etc. zijn alle op doelmatige wijze aangebracht.

De kast van deze nieuwe ontvanger is ontworpen in de reeds enige jaren zo populaire ERRRES Haute Couture stijl. Zowel in artistiek als mechanisch opzicht kan ook dit produkt weer geslaagd genoemd worden. Het basismateriaal waaruit de kast wordt opgebouwd is multilapend en de front- en achterlijst van zogenaamd spaanplaat. Deze spaanplaat is trekkrift, zodat eventuele vormveranderingen door weersinvloeden uitgesloten zijn. De kast wordt overtrokken met zorgvuldig gekozen finer en afgewerkt met krasvaste polyesterlak. Polyesterlak is een synthetisch schelaksoort met aantrekkelijke eigenschappen ten aanzien van hardheid en weersbestendigheid. Bovendien is het dekkend vermogen zo, dat de nerfstructuur toch goed zichtbaar blijft. Voor moderne interieurs worden ook kasten in zogenaamde natuuruitvoering geleverd. Hierbij wordt het finer in zijn natuurlijke staat gelaten en slechts van een

TRANSISTOREN IN TV

dunne transparante laklaag voorzien als bescherming. Het front wordt gevormd door een kunststof masker en is symmetrisch van lijn. Een bolvormige spinter-vrije glasplaat beschermt de beeldbuis tegen beschadigingen van buitenaf.

Inwendige constructie.

Thans iets over de inwendige constructie. Het chassis is in drie delen om de beeldbuis heen gebouwd. Deze compacte bouw geeft het belangrijke voordeel, dat de kastafmetingen klein gehouden kunnen worden. Op de chassisdelen zijn de verschillende buizen en schakelingen op rationele wijze ondergebracht, hetgeen de service vergemakkelijkt. Het uit de kast nemen van het chassis voor eenvoudige testmetingen en onderdeelveranderingen

door dikke gordijnen is omgeven. Goede ventilatie door vrije opstelling, bij voorbeeld in een hoek van de kamer, is gewenst.

Schakelingen.

De opbouw der schakelingen beantwoordt aan de hoogste eisen van deze tijd. Enige zogenaamde automaten, vereenvoudigen niet alleen de bediening van het toestel, maar zorgen er bovendien voor dat bepaalde, voor de goede ontvangst van het beeld noodzakelijke, worden gehandhaafd en zo nodig gecorrigeerd. Een typisch voorbeeld is de automatische synchronisering. Voor een correct beeld is een nauwkeurige samenloop van bepaalde functies in het toestel met die van de zender essentieel noodzakelijk. Deze synchroniteit werd vroeger ten dele gestabiliseerd. Bij ongunstige ontvangerscondities was toch correctie met behulp van een instelknopje nodig. Met de nieuwe volautomatisch werkende schakeling is het

is niet nodig. Indien gewenst kan het chassis aan de onderzijde over een kleine hoek uit de kast gekanteld worden zodat elk punt nog gemakkelijker bereikbaar is. Een dergelijke chassisbouw heeft nog in een ander voordeel, namelijk ten aanzien van warmte-afvoer. Het niet ontbelangrijke vermogen dat een gemiddelde televisie-ontvanger uit het net opneemt en in warmte omzet moet op een efficiënte wijze kunnen worden afgevoerd. Stijgt de temperatuur in de kast boven een bepaalde niveau uit, dan lopen gevoelige onderdelen gevaar defect te geraken. Dit is door een simpel correctie van de contrastregelaar op te vangen. Hiernede is bereikt, dat men slechts twee knoppen heeft te bedienen — de volume- en de contrastregelaar.

De ontvanger is geschikt voor 220 volt wisselspanning. De prijs bedraagt: f 965,— in hoogglans uitvoering; f 967,— in naturel uitvoering.

Voorstellen, die geld opbrachten

Enige weken hebben wij u geen verslag gegeven van de beloofde ideeën. Wij haasten ons die beloningen onderstaand te melden.

MAANWEG.

G. E. M. Simons, Draaijerij, f 50,—
Uw voorstel olie-opvangbakken bij bepaalde machines aan te brengen bleek een goed voorstel. Het gaf besparing aan olie en de vloeren werden minder vuil.

M. Meuwens, Transform. fabriek, f 35,—
Kennelijk onder het motto 'Vele kleintjes maken één grote diende' u vier ideeën in, die tezamen met f 35,— werden beloond.

L. van Dommelen, Draaijerij, f 25,—.

De twee bewerkingen boren en inwendig afdragen kunnen op een machine gebeuren, stelde u voor en terecht; vandaar deze beloning.

D. C. Gordeau, Mechanische afd. T.C., f 25,—.

Mede door uw aanwijzingen in uw idee gegeven, kon van één van de machines op uw afdeling een intensiever gebruik worden gemaakt.

P. J. Kessens, Metaalmagazijn, f 25,—.

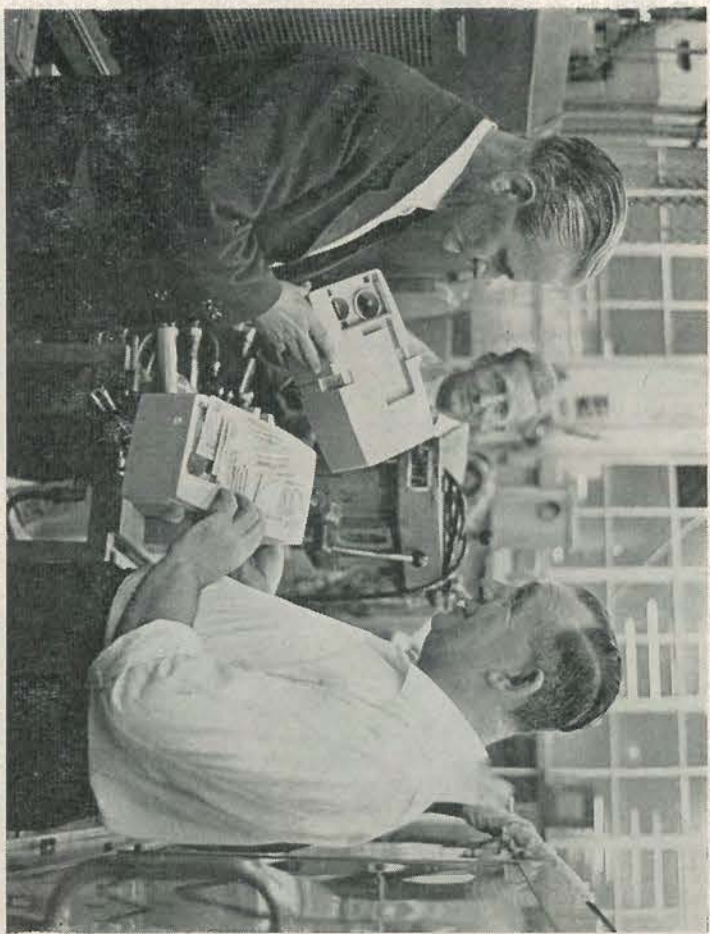
Uw voorstel behelste het wijzigen van de blokken voor de aanpuntnaachme, waardoor het omstellen voor dikke of dunne staven niet meer nodig zou zijn. Blijkens de beloning een goed voorstel.

H. Spijker, Mechanische afd. T.C., f 25,—
'Twee ideeën zond u in, die tezamen u bovengenoemde f 25,— opleverde.

H. Pannekoek, Kastfabriek, f 15,—;
C. G. Martijn, Galvano, f 13,50,—; C. G. Daudel, Magazijnen; P. W. Korf de Gids, TV-Montage; J. E. Metseelaar, Transistorfabriek; J. C. Vermeulen, Kastfabriek en R. Wilmot, Mechanische afdeling T.C., ieder f 10,—; C. G. Martijn, Galvano en H. Middel, Eindmontage T.C., ieder f 5,—.

UITRECHT.

H. den Boesiert, Montage Keulsekade; J. Brouwer, Laboratorium en P. W. Petersen, Kosoprij, ieder f 10,—; W. de Vos, Gereedschapmakerij, f 7,50; H. C. M. Jansen, Montage Abstederdijk en G. Schuddebeurs, ieder f 5,—.

GOED IDEE WERD GOED BELOOND

De Ideeëncommissie kreeg van de heer H. Hijgenaar (op foto rechts), werkzaam op de afdeling Gietterij van de ENAF, een aardig idee in studie.

Hij stelde voor de bewerkingen stampen en frezen van bepaalde kappen voortaan op één arbeidsplaats te laten gebeuren, waardoor het transport wordt vereenvoudigd en het oppakken en plaatsen een keer kan vervallen.

Nadat de mooie beloning voor dit idee, f 150,—, was uitgetelkt door de bedrijfsleider, hr Braakman, werd nog even over het idee 'nagelkaart'.

Wat u moet weten van „rustgevende middelen“

Rustgevende middelen (zogenaamde tranquilizators) worden door leken zowel als door sommige artsen beschouwd als onschuldige pillen die een gemakkelijke vlucht uit de dagelijkse zorgen en spanningen mogelijk maken. Maar deze middelen hebben, aldus een artikel in het septembernummer van Het Beste uit Reader's Digest, de geest van vele in wezen normale, gezonde mensen betoverd en hun leven verwoest.

Bij juist gebruik geven de „gemoedsrustpillen“ de psychiater een kostelijk wapen in handen bij de behandeling van psychotische patiënten. Maar kort na hun ontdekking — omstreeks tien jaar geleden — werden de tranquilizators ook gretig aanvaard door miljoenen mensen die ontspanning en gemoedsrust zochten. In respectabele medische vakbladschriften werden zij geadvertiseerd als werkzame middelen in gevallen van „nervositeit bij eerste onthoevingen in het zakenleven; huiselijke spanningen door ziekte, ongelukken, bruiloften, begrafenis, scheidingen en meningsverschillen; plankenkoorts bij acteurs, autoriteiten, geestelijken, leraren en politici; opwinding bij atleten en officials in de wedstrijdreport“.

In de Verenigde Staten schreven de artsen in 1957 36 miljoen recepten die hun patiënten in staat stelden 1,2 miljard rustgevende pillen te slikken.

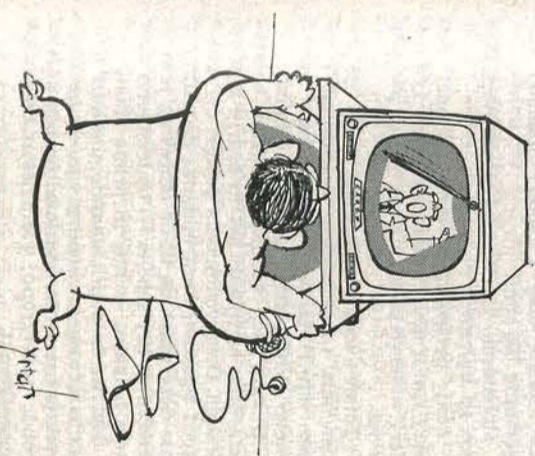
Weidra kwamen men eraachter dat de pillen ernstige nevenwerkingen konden veroorzaken, zoals huidaandoeningen, spijsverteringsstoornissen, gezichtsvervalsingen, suffheid.

Een van de gevaren is, dat voortgezette toediening van tranquilizators de geestelijke spanningen zo sterk kan doen afnemen, dat de patiënt zich niet langer bewust is van de realiteit van het leven. Hij heeft geen zorgen meer, maakt geen logische plannen meer, krijgt neiging tot impulsieve besluiten, kan onsmettend gaan redeneren en onjuist gaan oordelen, en bijgevolg in werkelijke moeilijkheden geraken.

Een overdreven gevoel van welbehagen leidt tot overdrijving, onder het motief dat als één pill helpt, drie pillen drie keer zo goed helpen. Er zijn patiënten waargenomen die onder de invloed van zes of meer tabletten per dag alle verschijnselen van vergiftiging vertoonden, met inbegrip van gestoorde spraak en gebrekkige lichaamscoördinatie.

Lichaamsbeheersing, reactiesnelheid en oordeel kunnen zo ernstig worden aangetast, dat de autorisierende pilgebruiker een gevaar op de weg gaat worden.

De veilige gedragregel luidt dan ook: neem nooit een tranquilizer, tenzij door de arts voorgeschreven. Houdt u strikt aan de voorgeschreven dosis. En stel de arts onmiddellijk van eventuele kwade gevolgen op de hoogte.

(Uit 'Pret in Prett', uitgave van R. S. Stokvis & Zonen N.V.).

Op de Plaatsbeveiliging in Den Haag gaan een werkmaker jubileren. Het is de heer M. de Zoete, die donderdag 27 september, 12½ jaar in onze dienst is. Wij feliciteren hem met dit jubileum.

Polder- en Machinemuseum „DE CRUQUIUS”

Om onbegrijpelijke redenen was voor mij een museum altijd iets, dat met schilderijen te maken had. Neemt men echter eens de moeite na te gaan welke musea er in Nederland zijn en wat daarin ten toon wordt gesteld, dan kan men zonder enige overdrijving zeggen, dat er voor ieder wel een museum is, dat hem zal interesseren.

Omdat een groot percentage van onze lezers technisch georiënteerd is, beschrijven wij ditmaal een technisch museum. Schrik echter niet van dit woord „technisch” want zelfs uw kinderen zullen u dankbaar zijn en bovendien, welke Nederlander is niet geïntereerd in het wel en wee van ons land, hoe vroeger het droogmalen van dit land gebeurde en hoe dit thans nog bewoonbaar wordt gehouden door dijken, poldergemalen en windmolens.

Museum De Cruquius is gelegen in Vijfhuizen (Haarlemmermeer). Voor de werknemers in al onze fabrieken is dit makkelijk bereikbaar: vanaf Haarlem (achterzijde NS station) vertrekt elk half uur een bus van Maarssen en Kroon naar Hooidorp. Uitschappen Cruquiusbrug. Het museum is een voormalig stoomgemaal van de Haarlemmerpolder. Geopend in het toeristenseizoen elke dag van 9.00—

17.00 uur.

Het machinengebouw en de machine zijn nog volledig in tact. Waar vroeger zich de tien (!) stoomketels bevonden zijn oude stoommachines opgesteld, enkele modellen van Hollandse windmolens en een maquette: Nederland als polderland, waar men met water kan aanhoren wat ons land zou zijn zonder dijken.

Het stoomgemaal heeft dienst gedaan van 1849 tot 1933. Het is uniek, omdat men de heen en weer gaande beweging van de stoomzuiger niet in een ronddraaiende beweging heeft omgezet ter aandrijving van een pomp of scheppraad. De heen en weer gaande stoomzuiger dreef via enorme balansen de perspompen voor het polderwater aan.

Gefeliciteerd!

GEBOREN
Den Haag: Linda R., dochter van G. J. Oomen, Proefwerkplaats Meetaarpraten, d.d. 5-9-1962; Anneke, dochter van C. L. Simons, Draaierij, d.d. 5-9-1962; Robert, zoon van J. Uydewillegen, Bedrijfsbureau Telco, d.d. 5-9-1962.

HUWELIJKEN
Den Haag: M. Supusepa, Radiomontage, met mej. M. N. Honders, d.d. 24-8-1962; W. P. Drabek, Proefwerkplaats E.H.T., met mej. I. Wiedl, d.d. 18-9-1962; J. Wolters, Bedrijfslaboratorium Telco, met mej. E. Hobbé, d.d. 4-9-1962.

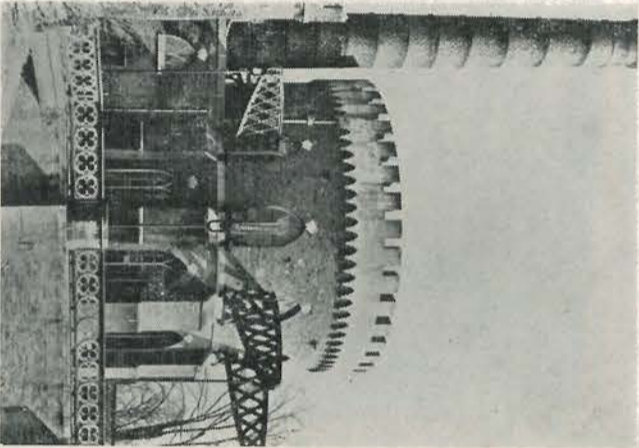
Onze Service bij de opening der Staten-Generaal

Hoewel de rol van onze Technische Dienst te Den Haag dinsdag 18 september 1962 veel bescheidener was dan bij de opening van de nieuwe vleugel van het Haagse Gemeentemuseum, verdient de verleende service aan een van onze bevriende relaties toch wel vermelding.

Het bankgebouw van de Rotterdamse Bank is gelegen aan de Kneuterdijk, waar dus de stoet elk jaar op de derde dinsdag in september langs komt. Aangezien de Rotterdamse Bank een relatie van ons is, voldoet de Technische Dienst dan ook gaarne elk jaar aan het verzoek van onze heer J. van der Linden om in dit gebouw op de eerste verdieping enige EREBS televisietoestellen op te stellen.

Een groot aantal genodigden is zodoende in staat om de gehele plechtigheid te volgen op het beeldscherm, terwijl zij het passeren van de stoet over de Kneuterdijk via de zeer grote ramen van het bankgebouw „Life” kunnen zien. Deze service van onze Technische Dienst wordt elk jaar door de Rotterdamse Bank zeer op prijs gesteld.

N. W. Lagendijk.

Op de foto zijn deze uit de ronde machinekamer stekende balansen duidelijk zichtbaar. De onderstaande technische gegevens geven u een indruk van de geweldige afmetingen van het vroegere poldergemaal.

Diameter stoomzuigers 3,63 en 2,14 meter; lengte slag 3 meter; diameter zuigerstang 305 mm; stoomdruk 3,1 kg/cm², later verhoogd tot 4,5 kg/cm².

Acht perspompen, eveneens met een slag van 3 meter, diameter pomp 1,85 meter; waterverplaatsing per pomp per slag 8 m³.

Totale waterverplaatsing van 325 m³ per min. (oude nieuwe brandspuit 1 m³ per min.) bij een opvoerhoogte van 5 meter. Vijf pompslagen per minuut.

U kunt zich voorstellen welke enorme krachten en tijdsuren het in bedrijf zijn optrad. Onze voorouders hebben dit echter goed bekeken, want ondanks de trillingen die deze machine in de omgeving teweegbracht, is het gebouw — ondersteund door vele heipalen — nog in prima staat.

Het in de buurt staande theehuis Cruquius (vroegere woning van de hoofdopzichter) is echter gebouwd op een minder solide ondergrond, want het is behoorlijk scheefgezakt.

Desondanks: de koffie is er prima.

N. W. Lagendijk.

het V.D.H.-tje

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr 759
28 september 1962

NIUWE BEHUIZING IN MAASTRICHT

18 September 1962 was voor de Technische Dienst en dus voor Van der Heem N.V. een belangrijke dag. Op die datum werd namelijk met enig feestelijk vertoon op het Koninghsplein 55 te Maastricht een niterst doelmattig ingerichte Technische Dienst geopend.

Vanuit dit 260 m² grote filiaal zal voortaan de handel in Limburg de steun vinden van de fabriek bij het oplossen van technische problemen. Speciaal bij televisie zijn namelijk de problemen in Limburg — waar vele zendens op verschillende stations werken — groot.

Ons servicepersoneel onder leiding van de heer A. F. M. Penders heeft tot nu toe de handel deze technisch en steun gegeven vanuit een ruimte in het gebouw van het verkoopkantoor Maastricht van R.S. Stokvis & Zonen.

De groeiende omzetkijfers van R.S. Stokvis & Zonen noopten ons echter om te zien naar een grotere behuizing, gelegen op de begane grond.

Aangezien ook in een servicewerkplaats efficiënt moet kunnen gewerkt, werd dit maal niet uitgegaan van een bestaand gebouw of bestaande ruimte, maar is contact gezocht met een groot aannemersbedrijf om de in eerste instantie voor geadegte bestemde ruimte op de begane grond van een te bouwen torenflat te doen innemen door een servicefiliaal.

Het filiaal is een ontwerp van onszelf. Er is een grote hal, waar de handel de te reviseren Van der Heem artikelen aan een balie kan afgeven. Bovendien kunnen de handelaars die zelf de reparatie wensen te verrichten, hier de benodigde onderdelen betrekken. Hier toe beschikt het filiaal over een groot onderdelennagazijn. Er is een administratieruimte en de chef heeft een kamer, waar hij zo nodig een technisch gesprek met de handelaars kan voeren. Verder is er een werkplaats voor televisie. Naast de eigen beeld- en geluid-zender heeft men in deze werkplaats de beschikking over een aparte ruimte, om televisietoestellen aan een schakelende duurproef te onderwerpen. Dit is van belang om storingen die slechts af en toe optreden snel te kunnen lokaliseren. Voor de radio's, platenspelers en -wisselaars is eveneens een werkplaats met moderne meetinstrumenten aanwezig.

De laatste werkplaats is voor het reviseren van onze elektrische huishoudelijke toestellen, zoals stofzuigers, vloerwrijvers, ventilatoren e.d.

De expeditieruimte waar de goederen verzendbaar worden gemaakt, is eveneens zeer ruim van opzet, zodat ook daar snel en efficiënt gewerkt kan worden.

De openingsplechtigheid geschiedde door

onze directeur, de heer L. C. M. J. Gussenhoven in aanwezigheid van de heer W. F. Wienands, directeur van R.S. Stokvis te Maastricht en echtgenote. Ook mevrouw Gussenhoven was aanwezig. Haar belangstelling gold, naast de efficiënte inrichting van de werkplaatsen ook de keuken, die er één is om als huisvrouw jaloers op te zijn.

Dat deze opening een iets feestelijker karakter had dan bij vorige gelegenheden, werd mede veroorzaakt door het feit, dat dit de laatste Technische Dienst is, die, wegens ruimtegebrek bij Stokvis, in een eigen gebouw is ondergebracht.

Voor beide partijen R.S. Stokvis & Zonen en Van der Heem feestelijk, want dit betekent toch dat door de verrote omzetkijfers van Stokvis Van der Heem gedwongen is over te gaan naar eigen ondernemingen ingerichte servicefilialen.

In zijn openingsgesprek wees de heer Gussenhoven op het grote belang voor onze binnenlandse omzet dat wij, als fabriek, in vele grote steden in Nederland voortuit geschoven posten hebben, waar de handel kan zien van welke standing ons bedrijf is en wat wij verstaan onder „service”.

Hoewel de heer Wienands met enige weemoed sprak over een afscheid en het „wegdragen van kostbaar meubilair uit het Maastrichtse Verkoopkantoor van Stokvis”, hebben wij de overtuiging, dat dank zij deze nieuwe ruimte, ons Limburgs servicepersoneel efficiënter dan vroeger kan werken, zodat tegenover dit verlies van „meubilair” staat, het belangrijke winstpunt: een nog betere technische steun aan de handel.

„MUZIEK VOOR U...”

Het zo langzamerhand wel bekende en goed op elkaar ingespeelde orkest van Pi Schaeffer zal zaterdag 6 oktober a.s. weer in ons Ontspanningsgebouw optreden. Medewerkers zijn:

de Engelse zangeres June Marlow en de componist Ton de Leeuw. De directe uitzending vindt plaats van 19.30 tot 20.00 uur. Belangstellenden moeten uiterlijk om 19.15 uur in het Ontspanningsgebouw aan de Saturnusstraat aanwezig zijn.

De extra HTW-bussen (lijn 30) vertrekken om 18.45 uur van het Hollandse Spoor naar de Saturnusstraat; 20.00 uur van het Hollandse Spoor. Belt u even toestel 522 (Public Relations) indien u een gratis toegangsbewijs wenst?

GASTENBOEK

3 oktober 25 personeelsleden van Industrie Vaassen te Vaassen.
16 oktober 40 leden van de Elektrotechnische Studievereniging THOR te Eindhoven.
15 Morgens.
23 oktober Pl.m. 30 leden van de Algemene Vereniging van Elektro-technici te Den Haag.
15 Middags.

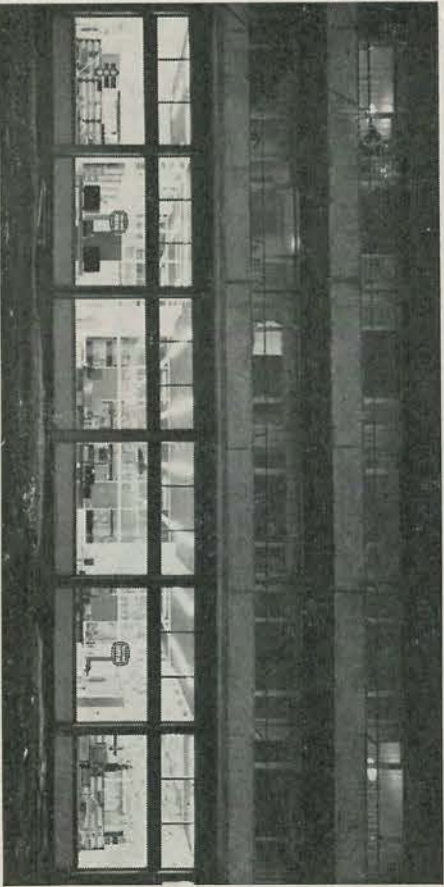
Oplossing puzzel 84

- Horizontaal: 2. Se; 3. bes; 4. takt; 5. pasta; 6. dunsel; 7. nukken; 8. lonken; 9. binnen; 10. tunnel; 11. panter; 12. vinken; 13. regen; 14. eter; 15. den; 16. jr.
Verticaal: 1. zestal; 2. sekten; 3. bassen; 4. tanken; 5. pukkeli; 6. dunner; 7. nonnen; 8. linten; 9. bunker; 10. tangen; 11. Pieter; 12. vredeig.
- Prijswinnaars**
- (1 f 15—) A. van Loevezijn, 3220.
  - (1 f 10—) F. Noever, 2909.
  - (1 f 7,50) W. Visser, 2933.
  - (1 f 5—) J. C. Warmerdam, 2510.
  - (1 f 5—) J. A. H. Hekker, 1503.
  - (1 f 5—) C. J. Floor, 2632.

HARTELIJK DANK!

Door het niet verschijnen van een VDH-tje in de vakantie, is een kleine achterstand gekomen in het plaatsen van dankbetuigingen. Met het noemen van de namen zullen de collega's van deze personen wel begrijpen, dat hun belangstelling en attenties bij ziekte, jubileum of huwelijk zeer op prijs is gesteld.

A. Lamers, Gereedschapmakerij Utrecht; J. van Weert, Technische Dienst HBM; B. A. Hogendoorn, Transformatorfabriek; D. Haneweld, Slijperij; mej. M. C. van Duijn, Kosprissadministratie; B. L. Morel, Bedrijfschool; W. Vermeij, Inkomende Goederencontrole; H. de Ridder, TV-Montage; R. H. A. M. van Engelen, Kestprijis Utrecht; J. Bruijn, Technische Dienst HBM; M. C. Bongers, Inkoop; mej. A. van den Berg, Transistorfabriek; J. H. v. d. Putten, Spulterij.

De nog niet geheel afgewerkte torenflat in Maastricht, op de begane grond waarvan onze Technische Dienst zojuist haar intrek heeft genomen.

Algemene verslaggeving over het bericht dat de bank gesprongen is, waarbij f. 40.000 verloren is gegaan. V.l.n.r. Mia (mev. Meyer), mevrouw Appelbloesem (mevr. Van Kouwen), Lotty (mev. Lammens), heer Appelbloesem (hr. Jansen), Josef Rosenwater (hr. Meyer) en mev. Surink (mevr. Van Tuyl).

ROSENWATER EN APPELBLOESEM IN DAMESHOEDEN

De toneelvereniging Van der Heem Utrecht heeft haar jaarlijkse uitvoering weer gehad. Vrijdagavond 21 september j.l. hebben wij kunnen genieten van een vrolijk spel, dat met veel enthousiasme werd gebracht.

Het stuk, geschreven door W. E. Wout, vertelde ons het wel en wee van een bedrijf in dameshoeden. De firmanten Josef

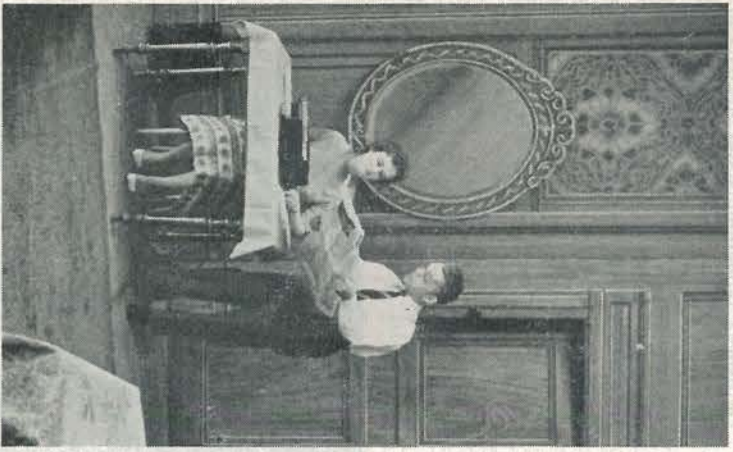
Rosenwater (G. Meyer) en Eli Appelbloesem (R. Jansen) hadden het aanvankelijk niet makkelijk hun zaak draaiende te houden. Zij gaven menigmaal blijik het met elkaar niet eens te zijn aangaande het beleid in de zaak. Financieel dreigt er dan ook een debacle. En de kantoommeisjes mejuffrouw Surink (Mevr. van Tuyl) en Mia (Rina Meyer) hadden de zware taak om lastig geworden deurenwaarders en creditreuten van de deur te houden en gerust te stellen. Ook mevr. Rosi Appelbloesem (Mevr. v. Kouwen) had geen eenvoudige taak naast deze 2 kibbelende firmanten.

Het dreigt spaak te lopen met de zaak als een reiziger (J. Everaars) zijn diensten aan komt bieden en beweert een verkoopcampagne te kunnen ontketenen, waar de firma alle aandacht (en winst) mee zal trekken. Het tegendeel is echter waar. De hoedenzaak lijft slechts nog meer financieel verlies door hem en zijn vrouw (Sonja Richel), die op een handige manier de heren Rosenwater en Appelbloesem geld weet te onttutselen. Als ook een hoedenshow de chef-inkoper (J. Comes) van de grote firma Bronckers niet tot kopen noodt, omdat de modellen hem niet aantstaan, dan lijkt de zaak verloren.

Maar gelukkig: er komt een oplossing. De coupeur van de firma (F. Blom) weet een nieuw model hoed te ontwerpen: de atombomhoed. Hij is hierin hulpvaardig bijgestaan door Lotty (Wil Lammens), dochter van de heer Appelbloesem. Zij weet zijn interesse tevens op andere wijze te boeien. En, het lijkt een aardig stel!

Even dreift het toech nog mis te gaan, als een recheurcheur (J. Comes) ingrijpt in verband met het prijsgave van atombomhoeden door het nieuwe hoede in de ontwerper tegen wil en dank wordt gearresteerd.

De moeilijkheden zijn echter volledig uit de weg geruimd, zodra de actrice Eva Malheur (Jeannette van Doorn) haar en-

Uit de krantenberichten blijkt, dat het in de hoedenbranche slecht gaat. Rosenwater en het kantoommeisje mevr. Surink nemen met schrik kennis hiervan.

tree heeft gemaakt. Zij is niet alleen in de nieuwste creatie van de firma bijzonder geïnteresseerd, maar in nog grotere tot dan toe vrijgezel. Haar kapitaal stelt zij beschikbaar om de creditreuten te kunnen voldoen en de productie van de atombomhoed te kunnen verzekeren en uit te breiden.

Dan is er volop reden tot feestvieren. Tenneer daar de coupeur inmiddels weer op vrije voeten is gesteld en zijn verlovings met Lotty bekendmaakt. Niet het minst weet de magazijnmeester-chauffeur (P. van Tuyl) hoe er moet worden geleest.

Als het doek gevallen is, realiseren wij ons wat een moeite en ijver aan deze voorstelling vooraf moet zijn gegaan. De regisseur, de heer R. Jansen, verdient zeker alle lof. Niet alleen om de voortreffelijke wijze waarop hij zijn rol wist te brengen in prachtige „Amsterdamers“, maar evenzeer om zijn animo en enthousiasme waarmee hij het instuderen heeft ter hand genomen. Het is geen kleinigheid om voor verschillende rollen 3 maal weer met andere spelers in zee te moeten gaan. Dat niet alle rollen er even vast in zaken en dat er soms iets meer aan „spjel“ geboden had kunnen worden, willen wij daarom op de koop toe nemen. Het was een geslaagde avond en nogmaals alle lof voor de medewerkers. Hierbij willen we eveneens betrekken t duo Huisman, (16-jarige tweelingmuzikjes), die ons vooraf op een gezellig muziekje onthaalden en niet te vergeten de band „The Sunny Siders“, die na de voorstelling op gestlaagde wijze de muziek voor het bal wist te verzorgen.

Het werd door de Utrechtse Ontspanningscommissie zeer op prijs gesteld, dat van directiezijde de heer I. C. M. J. Gussenhoven met zijn vrouw en kinderen aanwezig was, de heer J. H. Scheurer sr. met zijn vrouw en de algemeen personeelschef de heer K. J. van Duren met echtgenote.

R. K.

Als woensdag 3 oktober de heer H. W. Monné 12½ jaar in onze dienst is, zullen zijn collega's op de afdeling Genees- en Schepmakerij Utrecht dit feit zeker niet ongemerkt voorbij laten gaan. Gefeliciteerd.

De EHBO trok ten strijde

Zaterdag 8 september en zondag 9 september organiseerde de afdeling Vught van de Koninklijke Nederlandse Vereniging voor EHBO, ter gelegenheid van haar 30-jarig bestaan, landelijke EHBO-wedstrijden.

Doel wedstrijd.

Voor buitenstaanders zal het wel altijd een raadsel blijven hoe het verlenen van eerste hulp „gespeeld“ kan worden met een wedstrijdelement.

Zij, die deze eerste hulpverlening beheersen, beseffen maar al te goed dat hun vaardigheid alleen op peil kan blijven door te oefenen en hoe kan men beter oefenen door te doen alsof er werkelijk sprake is van een ongeval, en hoe kan men beter leren dan door toe te zien, hoe anderen in dezelfde omstandigheden handelen.

Dit was de reden waarom VDH met twee groepen deelnam aan deze wedstrijd.

De dames gingen mee.

Om ook de echtgenoten van onze werkers in de gelegenheid te stellen eens te zien waaraan hun mannen wettelijk een uur en veulen (meer) van hun vrije tijd geven, waren ook de dames uitgenodigd mee te gaan.

Zaterdagmorgen om 10 uur vertrok de bus met 36 genodigden naar Vught.

Het was bar slecht weer. De vreugde en pret in de (op sommige plaatsen nogal waterige) bus waren er niet minder om. Na onderweg eerst bij een kopje koffie het meegebrachte lunchpakket te hebben genuttigd kwam het gezelschap om 1 uur in Vught aan, waarbij zich na korte tijd dokter Van Werkum en zuster Van der Veer voegden.

Onze beide ploegen, ploeg 1 onder leiding van de heer Oosterlaken en ploeg 2 onder leiding van de heer Van der Meer, waren in verschillende vakken als no. 2 ingedeeld.

Ongeluk bij een gelukje.

De opgave bestond uit het volgende: Een jongen en een meisje vinden elkaar heel erg lief en vergeeten daardoor dat ze op de fiets zitten.

Gevolg: hij valt met de kin op het stuur van haar fiets en haar arm raakt bekneld tussen fiets en straat. Na ondervraging en onderzoek blijkt het volgende. Hij: Hevige pijn rechterkant onderkaak en wat bloed in de mond, die iets open staat en niet gesloten kan worden. Rechterzijde kaak vertoont een andere vorm dan de linkerzijde.

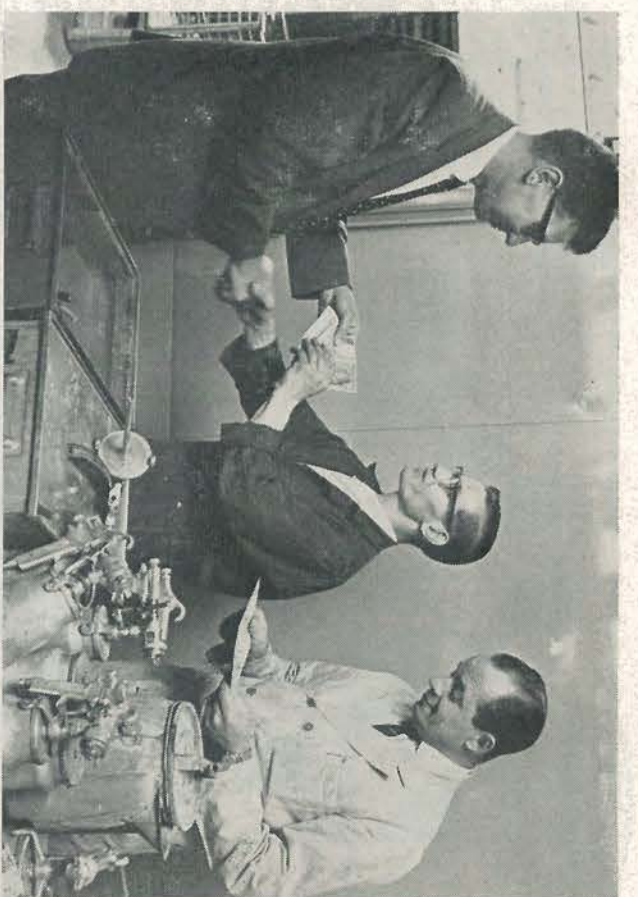
Zij: Hevige pijn in het midden van de rechter onderarm. De arm vertoont een knik en zij kan hem niet bewegen.

Voor beide ploegen was de opgave hetzelfde: Verleen eerste hulp en maak de slachtoffers gereed voor vervoer, waartoe alleen gebruik mocht worden gemaakt van het aanwezige materiaal.

juiste diagnose en behandeling.

Hij: Kaactfractuur, bijzonderheid hierbij dat de patiënt op zijn zijde behandeld en vervoerd moet worden. Het bloed uit de mond moet vrij naar buiten kunnen lopen, omdat anders het gevaar van stikken niet denkbeeldig is.

Verder kon aangenomen worden, dat hij wel een hersenschudding zou hebben.

De heer C. Deen, Sputterij Den Haag, had in het begin van dit jaar reeds een beloning van f 50,— voor zijn idee gekregen om de afwasverduiming te zeven, waardoor deze nogmaals kan worden gebruikt. Toen was nog niet precies te voorzien hoe groot de besparing van deze nieuwe werkwijze zou zijn: 20 september j.l. echter kreeg de heer Deen van ir Borletts te horen, dat er nog een beloning van f 150,— voor hem inzakt. En zoals gebruikelijk bij beloningen boven f 100,—, werden de betrokken personen voor het VDH-tje gefotografeerd.

Aan weerszijden van de heer Deen staan de heren Th. Lith, zijn chef en G. J. van Kouwen, zijn baas.

MANNENKOOR IN HET NIEUW(S)

NIEUWE LEDEN VAN HARTE WELKOM

Tijdens de pauze van de repetitie van het mannenkoor op woensdag 19 september werden, namens de heer Leo, door de heer J. van der Linden het koor nieuwe pantalons aangeboden.

De heer Van der Linden deed dit met enkele toepasselijke woorden, waarin hij onder meer gewag maakte van het enthousiasme, waarmee de heer Leo steeds de veranderingen in de vooruitgang van zijn mannenkoor volgt. De overdracht van de pantalons vond hierna op symbolische wijze plaats door de aanbieding van een geheel kostenloos aan de dirigent, de heer Harry Holman. Een dankbaar applaus besloot deze korte ceremonie.

Nu de Bonite Avond weer tot het verleden behoort, is voor u het moment aangebroken om uitvoering te geven aan iets, dat u al lang van plan bent geweest: lid te worden van ons mannenkoor. Zoals u weet wacht ons half november ons eerste Instrum-opreden. Daar kunt u ook bij zijn. Daar hoeft u in feite maar één ding voor te doen: Zorgen dat u woensdag 3 oktober a.s. om 5 uur aanwezig bent in de kamer van de heer Noordendorp op afdeling Personeelszaken. Koortervaring is beslist niet noodzakelijk. Denkt u er wel aan thuis even te waarschuwen dat u ongeveer één uur later thuis bent. De repetities duren namelijk tot 6.30 uur.

Zij: Onderarmfractuur, mocht in zittende houding gespakt worden.

Beide commandanten stelden de diagnose juist. De patiënten werden door beide ploegen op de goede manier behandeld.

Beoordeling behandeling.

De ploeg onder leiding van commandant Oosterlaken behaalde 166 punten en 79 voor de commandant.

De ploeg onder leiding van commandant Van der Meer resp. 119 en 71 punten.

Het totaal door de jury toe te kennen punten bedroeg 225 voor de ploeg en 100 voor de commandant.

Ploeg 1 bezette hiernede een vierde plaats in een zeer sterk veld van 73 deelnemende groepen.

Dit resultaat is verheugend te noemen. Hulde!

Nadat onze ploegen hun werk hadden verricht werd door de gehele groep nog geruime tijd gekeken naar de verrichtingen van de andere deelnemers. Kriebel op hun en eigen werk was hierbij niet mals, gezien de uitdagingen.

Terrugtocht.

Hierna vertrok de groep per bus naar 's-Hertogenbosch, waar na een gezellig etentje en een boemeltje over de helaas nog niet geopende kermis de groep moest voldaan omstreeks negen uur de bus bestieg om de terrugtocht naar Den Haag te aanvaarden.

Pranzen.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	12
10									
13				14					
	17		18						
21	22		23						
26		27							
30				31					
33	34		35			36			
39			40				37		
	42	43							
46	47			48	49				
						44			
							45		
52			53					50	51
								54	
									55

Horizontaal: 1. hars dat verkregen wordt door het uitkoken van de takken van de boomachtige buisraccen; 10. zotskoff; 11. heulsap; 13. de gezamenlijke edelen; 14. wilde haver; 16. zoon van een volbloed Europeaan en een inlands vrouw; 17. staaf van gegoten kostbaar metaal; 19. zijvlak; 21. biljartstok; 22. meubelstuk; 24. Haarlemse voetbalvereniging; 26. te midden van; 28. geest; 30. afkorting van Kócheis Verzetshuis; 31. kledingsstuk; 32. afkorting van Nederlands Hervormd; 33. vrouw wier man overleden is; 36. toegeekend part; 39. jydjaise figuur; 40. plaats in Jordanië; 41. zang- of danskoor; 42. voorruit; 44. lijngemalen elkebast; 46. onbepaald voornaamwoord; 48. vangtuig; 50. dikke, vette rook; 52. ijzer-oxydhalte; 54. drukte; 55. bewijs van ont-

Verticaal: 1. zoveel land als één maater op één dag kan maaien; 2. onderwereld (Gr. Myth.); 3. boom uit tropisch Afrika; 4. afkorting van karaat; 5. Indische vogel; 6. afkorting van Lager Onderwijs; 7. geleedpotige dier; 8. horizon; 9. inhouddmaat voor droge waren; 10. landouwer die producten kweekt voor de markt; 12. geloof aan één God; 14. voorstander van het Huis van Oranje; 15. twist; 18. Griekse onheilaanbrengende godin; 20. indien; 22. kwaal; 25. meisjesnaam; 27. Franse stuurver; 29. stoot; 34. kerkelijk armenverzorger; 35. walterkant; 37. Grieks voorvoegsel; 38. groep van drie bijeen-horende zaken of personen; 43. laas; 49. uitroep; 47. bos; 49. lidwoord; 51. pret; 53. afkorting van televisie; 54. afkorting van gouvernementscultuur.

vanst van in een pakhuis opgeslagen goederen.

In Utrecht werd gevist

Zaterdag 25 augustus werd de grote viswedstrijd voor het Utrechtse personeel gehouden, met als inzet de door Ir Keuning beschikbaar gestelde wisselbeker. Na een gehele week niet al te best weer te hebben meegemaakt, bleek de animo toch behoorlijk, want 24 vissers gingen zich schrap zetten om die grote beker naar huis te kunnen nemen.

De heer Keyser, afdeling Keulsekade, slaagde er al gauw in de eerste vis op het droge te krijgen: een voor van 22 cm, dus „de slag“ was begonnen. Wij spraken in het begin over vissers, maar er was ook een „vissame“ in ons midden, namelijk mevrouw Van der Horst, die het vorige jaar ook al haar mannetje stond. De gehaide vissers gingen er toen eens goed voor zitten. De controleur (was ik zelf) kreeg een haast verplichte stand-

plaats aangewezen, want zowel de „vissame“ als de „vissers“ lieten hem geen rust. Na een uur vissen legden aan de kop mevrouw Van der Horst, de heren Hendriksma en Van Asperdt.

Het viel me op, dat het steeds dezelfde visser was die geen vis maar oud materiaal trachtte te vangen. Ja heer Schneid, het valt niet mee al werkt u op de K.K.; ik adviseer u toch om het volgende jaar een bakfiets mee te nemen, misschien krijgt de firma Scheepmaker er dan een client bij! Voor heer Van der Berg, afdeling K.K., was het echt jammer, dat hij nu niet in Weesperkroon visste, want daar heb je van die „grote vissers“; nu was hij steeds druk met het uit elkaar halen van zijn tuig. Toen heer Den Dijkster steeds van die grote ballen van 1 kilo roggewoed in het water gooide, verwachtte ik op een gegeven ogenblik dat wij via 'een dam' met de heer Keuning koffie konden gaan drinken in de kantine Keulsekade.

Dat de heer Keuning aanwezig was, werkte blijkaar stimulerend, want bijna iedereen ving vis, dus de strijd bleef steeds maar open.

Om 10 uur werd de wedstrijd beëindigd en werden de controlekaarten snel naar de kantine Keulsekade gebracht om door de jury te worden berekend. De jury bestond uit de heren Keuning, Bottenberg en mijn persoonslijst. Terwijl de heer Bottenberg zorg droeg voor een heerlijke kop koffie met toebehoren, stelde de heer Keuning vast, dat er 6 meter en 88 cm vis was gevangen, hetgeen een behoorlijk resultaat is.

Met een toepasselijk woord reikte de heer Keuning aan de volgende winnaars de prijzen uit.

1. Viskampioen Van der Heem Utrecht hr Hendriksma, nazagijn Keulsekade, met 138 cm gevangen vis. Zijn naam zal worden vermeld op de fraaie wisselbeker, die zal prijken in onze bekende kast. Een kleinere beker mocht de heer Hendriksma naar huis nemen als persoonslijst trofee.
2. Onze mevrouw Van der Horst, die het aandurfde om tussen al die mannen met de tweede prijs naar huis te

De heer Hendriksma werd dit jaar viskampioen Utrecht.

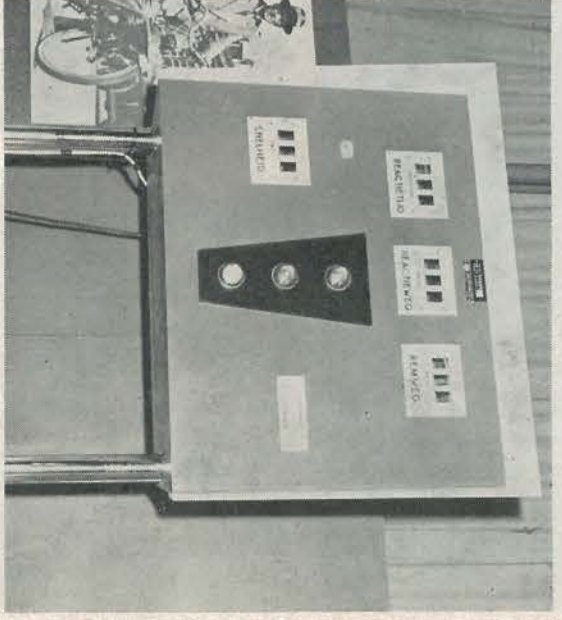
ONTHULLING EN BELANGSTELLING

Vrijdag 21 september j.l. vond op de Femina-huishoudbeurs te Rotterdam de onthulling plaats. In tegenwoordigheid van de gehele pers en vele autoriteiten werd de Solex-tester door de Hoofddommissaris van de Rotterdamse politie, de heer A. Wolters, in gebruik genomen.

Dit gebeurde nadat de hoofddommissaris op de Solex had plaatsgenomen en zijn reactievermogen had laten meten. Naar wij menen was de tijd 0,44 sec., wat als een behoorlijk cijfer kan worden beschouwd (het gemiddelde is 0,6 sec.). Met deze kort te plechtigheid, die door alle aanwezigen met lachende gezichten werd gevolgd, kreeg de afdeling Propaganda van de Rotterdamse verkeerspolitie de beschikking over het testapparaat, zij zal voortaan het politionele gebruik in Nederland regelen.

De belangstelling voor het gebruik is geweldig; zelfs uit het buitenland zijn reeds verzoeken binnen. Ongewijfeld zal het apparaat het komende jaar ook in Den Haag te zien zijn en kunt u het zelf proberen.

VAN DER HEEM

Het instrumentenpaneel.

HOE WERKT DE TESTER?

Nadat u op de Solex hebt plaatsgenomen, ontvangt u van de bedienende verkeersagent aan de lessenaar de nodige instructies. Hij zal u vertellen dat u de door hem regelbare snelheid links voor u op het instrumentenpaneel kunt aflezen en dat u goed moet letten op het rode lampje midden op het bord. De witte en de oranje lamp zullen omgekeerd opflakkeren om u zoveel mogelijk af te leiden.

Zodra de rode lamp op rood springt (gevaar!) dient u zo snel mogelijk te remmen. U kunt nu onmiddellijk uw reactietijd, de in die tijd afgelegde weg, alsmede

Vervolg pag. 2 kolom 3

het V.D.H.-tje

WEEKLIJKS VERSCHIJNEND PERSONEELSORGAAN VAN VAN DER HEEM N.V. EN AANVERWANTE BEDRIJVEN - DEN HAAG, UTRECHT EN SNEEK.

VAN DER HEEM

Redacteur
C. SCHREVEL
Nr. 760
5 oktober 1962

VAN DER HEEM werkt mee aan een veilig verkeer

Vrijwel onopgemerkt is de laatste maanden bij Van der Heem gevestigd aan het elektronische gedeelte van een apparaat, dat niet alleen enig in Europa maar naar onze mening zelfs uniek in de wereld is. Wij doelen op het Solex-testapparaat, waarvan u hiernaast een foto ziet afgebeeld. Met dit apparaat is het mogelijk om het reactievermogen van een bromfietser te meten en in cijfers uit te drukken. Vele mensen beseffen niet welke krachten zij beheersen als zij een bromfietser berijden. Er zijn maar al te vaak bromfietzers, die veronderstellen dat men in noodgevallen à la minute kan stoppen.

Met de Solex-tester kan worden aangetoond dat dit niet het geval is, terwijl er bovendien mee onderstreept wordt dat ook Van der Heem met de vrijwillige snelheidsbepaling bij de Solex van 30 km/uur welbewust medewerkt aan een VEILIG VERKEER.

Mevrouw H. A. Toxopous-Huizes, echtgenote van de minister van binnenlandse zaken, die de beurs officieel heeft geopend, kwam tijdens haar rondgang langs de stand van het Verbond voor Veilig Verkeer en concentreerde zich op de reactietest op de Solex-tester.

VAN IDEE TOT WERKELIJKHEID

Het idee leefde reeds lang bij de politie in Rotterdam. Het werd door onze Solex-verkooporganisatie R.S. Stokvis & Zonen bij ons binnen gebracht en vond onmiddellijk bij onze directe werklank. Na enige besprekingen door onze afdeling Verkoop met Stokvis en de politie-autoriteiten werd definitief besloten het algemeene streven naar een Veilig Verkeer te steunen en het bedoelde apparaat te ontwerpen, te bouwen en aan de politie beschikbaar te stellen.

Bij Van der Heem werd de heer C. M. van der Linden van het Laboratorium Elektronische Apparaten aangezocht en bereid gevonden om dit ter hand te nemen.

Door avond- (en nacht-) werk en dank zij de enthousiaste medewerking van alle betrokken afdelingen is het gelukt deze prestatie in een tijdvak van nauwelijks vier maanden te leveren. Een prestatie die ook de leverancier van het materiaal — de firma Bejah (Ben Jansema) te Hardenberg, Door nauwe contacten, soepel samenstel en zeer veel enthousiasme is het idee werkelijkheid geworden.